

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 οικογένειες Ζαγορίσιων στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

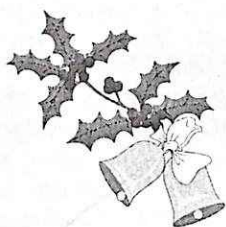
ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 414

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

2012

ΚΩΔΙΚΟΣ 092571

Σ' όλους
τους
Ζαγορίσιους
Καλά
Χριστούγεννα

Καλές
Γιορτές
Ευτυχισμένο
το 2013

Μ' ένα χριστουγεννιάτικο παραμύθι - μήνυμα αγάπης και κοινωνικής αλληλεγγύης

«**Μ**ΙΑ ΦΟΡΑ κι έναν καιρό –πέρασαν πολλά χρόνια από τότε, μα η ιστορία αυτή μπορεί να γίνει κάθε μέρα– μια χριστουγεννιάτικη βραδιά, ένας γέρος πλησίασε με τρεμάμενα βήματα ένα φτωχικό, σχεδόν μισογκρεμισμένο σπίτι, χτισμένο απόμερα, στην άκρη του χωριού. Φυσούσε τότε δυνατός βοριάς. Βροντές και αστραπές έσχιζαν γύρω τριγύρω τον ορίζοντα. Ο ουρανός ήταν σκεπασμένος με μαύρα σύννεφα. Από στιγμή σε στιγμή θα ξεσπούσε δυνατή μπόρα. Οι χωριάτες που έμεναν στο σπίτι έτρωγαν τότε. Φτωχικό ήταν το δείπνο τους, όχι ανάλογο με την επισημότητα της βραδιάς. Έτρωγαν, όμως, με όρεξη και καλή καρδιά, χωρίς να βαρυγκομούν, δοξάζοντας

τον Θεό επειδή τους είχε όλους καλά στην υγεία τους. Ξαφνικά, άκουσαν χτυπήματα στην πόρτα και μια φωνή να τους καλεί: – Για τ' όνομα του Χριστού, που γεννιέται απόψε, ανοίξτε μου!».

Οι καλοκάγαθοι χωρικοί της παραπάνω ιστορίας, χωρίς δεύτερη σκέψη, αποφάσισαν να φιλέσουν τον άγνωστο γέρο στο λιτό χριστουγεννιάτικο τραπέζι τους και να τον φιλοξενήσουν εκείνη την κρύα βραδιά των Χριστουγέννων. Με μεγάλη τους έκπληξη είδαν πως το σώμα του γέρου ήταν «γεμάτο αποκρουστικές πληγές». Ο γέρος, ο οποίος δεν ήταν άλλος από τον ίδιο τον Χριστό, έθεσε στη συνέχεια σε δοκιμασία την καλή πίστη των φτωχών ανθρώπων ζητώντας τους κάτι ανήκουστο: για να για-

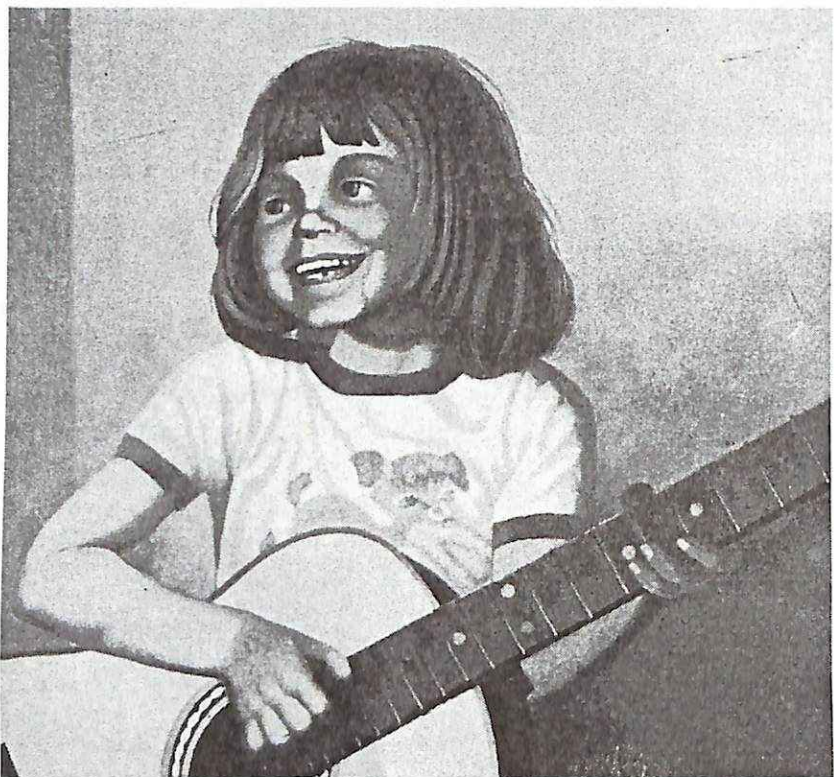
τρευτούν οι πληγές του, έπρεπε οι χωρικοί να ψήσουν σε πυρωμένο φούρνο το μοναχοπαίδι τους και με τις στάχτες του να τρίψουν τις πληγές του! Οι απλοί άνθρωποι δεν δίστασαν να θυσιάσουν το παιδί τους, «χωρίς να δακρύσουν τα μάτια τους». Προς μεγάλη τους έκπληξη, είδαν την άλλη μέρα πως το βρέφος του δεν κήκε παρά «καθόταν ολοζώντανο στο δροσερό φούρνο και έπαιζε με ένα κάτασπρο αρνάκι».

Το παραπάνω παραμύθι με τίτλο «Ο γέρος με τις πληγές» περιλαμβάνεται σε ένα αχρονολόγητο λαϊκό φυλλάδιο των εκδόσεων Σ. Λαρεμά, εκδοθέντων στην Αθήνα, κατά πάσα πιθανότητα αμέσως μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Χρονεγράφημα

Η χρονική σκυταλοδρομία του 2012

Σταύρου Συκιώτη

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ

Στο στίβο της ζωής, αέναη η διαδοχή της χρονικής σκυτάλης, από εποχή σε εποχή κι από μήνα σε μήνα, στον ετήσιο κύκλο του 2012, τρέχει, μέρα τη μέρα, κραδαίνοντας στο υπερυψωμένο χέρι του τη χρονική σκυτάλη, προκειμένου να τερματίσει τη διαδρομή, να κόψει το νήμα του τέρματος του 2012, στις 31/ 12/2012 και να παραδώσει τη χρονική σκυτάλη στη νέα διαδρομή -σκυταλοδρομία του 2013.

Κι εμείς, όλοι οι άνθρωποι, θεατές στις κερκίδες του στίβου της ζωής, συμμετέχουμε και ζούμε συναισθηματικά την ψυχική μας ταλάντευση από την πορεία της σκυτάλης από δρομέα μήνα σε διάδοχο δρομέα-μήνα αγωνιώντας για τον αίσιο τερματισμό. Αναλογιζόμαστε το σθένος του τελευταίου δρομέα, ζούμε το άγχος του για την επιτακτική αναγκαιότητα του τερματισμού, για την συνέχιση της αδιάκοπης διαδρομής της χρονικής σκυτάλης κι αναλογιζόμαστε τον βαθύ ανασασμό του τερματισμού και της προσμονής του νέου ελπιδοφόρου χρονικού ορίζοντα το 2013.

Πάντα υπάρχει κόπωση όταν διατρέχουμε την απόσταση μιας διαδρομής ή την ολοκλήρωση εκτέλεσης και οποιουδήποτε έργου και η κόπωση αυτή μας προκαλεί άγχος, μικρό ή μεγάλο, ανάλογα με το μέγεθος και τη μορφή του έργου κι ανάλογα με την ψυχосύνθεση του κάθε ανθρώπου.

Ο τελευταίος μήνας, ο Δεκέμβριος, βεβαρημένος με τα φορτία που τον κληροδότησαν οι προηγούμενοι μήνες, άλυτα προβλήματα, απρόβλεπτες αναποδιές καθημερινότητας, οικονομική στενότητα κλπ. αγκομαχεί να τερματίσει, για να παραδώσει αυτό το φορ-

τιό χρόνου και ζωής. Να προλάβει ν' ανασάνει κι εμείς οι άνθρωποι, ν' αποβάλλουμε ψυχολογικά, το δικό σας ενδεχόμενο άγχος ή απισιόδοξο 2012, με τις πρώτες φωτεινές ηλιαχτίδες του 2013 που φρεσκάρουν την ψυχή και το πνεύμα μας με τις ζωογόνες πνοές της προσδοκίας και της ελπίδας Όμοια, όπως συμβαίνει σ' ένα ποδοσφαιρικό γήπεδο, που οι θεατές των κερκίδων, ανάλογα με τη συναισθηματι-

κό σύνδεσή τους με μία από τις δύο ομάδες, εκδηλώνουν τη χαρά τους ή την κατήφειά τους σύμφωνα με το αποτέλεσμα του αγώνα, τη νίκη ή την ήττα.

Αναμφίβολα, αυτό το μέτρημα του χρόνου σε ετήσιους κύκλους, που επαναλαμβάνονται από αιώνες σε αιώνες, έχει δημιουργήσει στη ζωή μας τρόπους και μορφές συμπεριφοράς, που ποικίλουν και επηρεάζουν την προσωπική, οικογενειακή και κοινωνική μας ζωή. Έτσι, διαμορφώνονται κοινωνικές λειτουργίες, συνήθειες, παραδόσεις κ.λπ. που χαρακτηρίζουν και ιστορούν τη ζωή ανθρώπων και της κοινωνίας τους.

Στην προκειμένη, μάλιστα, περίπτωση που η διαδοχή αυτή των ετήσιων χρόνων συμπίπτουν και συνεορτάζονται με τις γιορτές των Χριστουγέννων, αφετηριακές και καίριες γιορτές της Χριστιανικής μας θρησκείας, το ψυχολογικό βάρος που δεχόμαστε είναι έντονο και πολύπλευρο, δεδομένου ότι κάθε μεταβατική κατάσταση που ζούμε, απαιτεί ψυχολογική και ψυχοπνευματική προσαρμογή μας.

Ωστόσο, για να δούμε και την καλή πλευρά, οι γιορτές των Χριστουγέννων με τις ποικίλες εκδηλώσεις τους, τις πανηγυρώτικες παραδόσεις κλπ, εκτονώνουν το όποιο, έστω, ψυχολογικό μας άγχος με αποτέλεσμα να υποδεχό-

μαστε τον καινούριο, τον κάθε καινούριο χρόνο αισιόδοξα και πανηγυρικά. Έτσι, πολλές φορές, συμβαίνει να εξαντλείται το πρώτο δεκάημερο του Γενάρη, κι εμείς να ζούμε, ακόμα, τον απόηχο των εορτών των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς, που με την ποικιλία των ευχών της και τα συμβολικά γούρικα δωράκια ή διακοσμητικά μικροπράγματα, μας σκλαβώνουν τη σκέψη και την ψυχική μας διάθεση, με αποτέλεσμα να αισθανόμαστε, πράγματι, ένα νέο ελπιδοφόρο ξεκίνημα, με το ξεκίνημα του καινούριου χρόνου κι ας έχει σ' όνομά του και το ... φοβικό 13.

Ο Χρόνος, μια έννοια πολυσήμαντη. Ένα φαινόμενο που το συνειδητοποιούμε με το ξημέρωμα και το νύχτωμα, στο ετήσιο πάντα κυκλογύρισμά του, που προγραμματίζει και ρυθμίζει τη ζωή της φύσης και τη δική μας, είναι η νομοτέλεια της Δημιουργίας, είναι ο ιμάντας που θέτει σε αδιάλειπτη κίνηση τη μηχανική λειτουργία της ζωής, στο σύνολό της. «Ο χρόνος καταθροχθίζει τα πάντα» είπει ο Οβίδιος. Κι εμείς οι άνθρωποι ανήμποροι να σταματήσουμε τη ροή του, αντιμετωπίζουμε φιλοσοφικά την ύπαρξή του, με πολύπλευρη έκφραση ανάλογα με τα γεγονότα που μας σημάδεψαν. Έτσι, στην ατέλειωτη γραμματολογία, συναντάμε διθυράμβους χαράς, δημιουργίας, ποίησης, αισιοδοξίας και τότε «αρχαίες τραγωδίες, λυπητερούς καύμους, μαύρες σελίδες.

Με αυτό τον τρόπο ο χρόνος αποτυπώνει αδιάλειπτα τη διαδρομή της πορείας του και με κάθε λεπτομέρεια. Είναι ατέλειωτο βιβλίο, αφού ατέλειωτος είναι και ο ίδιος, που εμείς το ονοματίζουμε «Ιστορία» και στις σελίδες της ανατρέχουμε για να έχουμε γνώση και αντίληψη για ό,τι έχει σχέση με το χρόνο.

«Ο Χρόνος, μας λέει ο Ευριπίδης, αποκαλύπτει τα πάντα στους μεταγενέστερους» είναι ένας φλύαρος που μιλάει ακόμα κι όταν δεν τον ρωτάμε».

Με το Δεκεμβριανό φύλλο του «Ζαγοριού μας» στα χέρια σας, σίγουρα τις μέρες των γιορτών των Χριστουγέννων, ευχόμαστε να είμαστε χαρούμενες, ευχάριστες και αισιόδοξες και ας κατευοδώσουμε τον παλιό χρόνο, το 2012, άσχετα με όποιες εκτιμήσεις μας γι' αυτόν και ας καλωσορίσουμε το 2013, να είναι αισιόδοξη η χρονική ετήσια διαδρομή του με το χιλιοεπταμένο πρωτοχρονιάτικο τραγουδάκι μας.

«Γέρε Χρόνε, φύγε τώρα, πάει η δική σου η σειρά, ήρθε ο νέος με τα δώρα, με τραγούδια, με χαρά...».

Καλή Χρονιά, με αισιοδοξία και προκοπή!

Το μεγάλο θέμα της γενέθλιας γιορτής του Χριστιανισμού υπήρξε πηγή έμπνευσης για τους ποιητές και υμνογράφους της Εκκλησίας μας, που με μια χαρακτηριστική και γνήσια θρησκευτική διάθεση δημιουργήσαν τα αριστουργήματα της υμνωδίας των Χριστουγέννων.

Και είναι πραγματικά ανεπανάληπτο το μεγαλείο των Χριστουγενιάρικων ύμνων για το ρυθμό και τη μετρική πλοκή του ποιητικού λόγου, που μεταχειρίζονται οι υμνογράφοι για να τονίσουν όσο παίρνει δυνατότερα από την καρδιά και το νου του ανθρώπου, το μεγάλο θαύμα της γέννησης του ανθρώπου – του Υιού του Θεού.

Αξίζει ακόμα να τονιστεί, πως για να νοιώσει κανείς όλη της συγκίνηση και το μεγαλείο της ποίησης από την υμνωδία των Χριστουγέννων, θα πρέπει να διακατέχεται από ανάλογα συναισθήματα, τα οποία ενέπνευσαν τους υμνογράφους στην σύνθεση του περίφημου ποιητικού τους έργου.

Μόνο τότε, εάν «επάρωμεν το νου μας» στη Βηθλεέμ και «αναχθώμεν τη διανοία», θα νοιώσουμε να πλημμυρίζει την καρδιά μας η συγκίνηση και θεία χαρά από τα ωραία λόγια των Χριστουγεννιάτικων ύμνων και η ψυχή μας θα μπορεί να πλησιάσει το μυστήριο της Γέννησης.

«Δεύτε, πιστοί, επαρθώμεν ενθώς και κατίδωμεν θαύμα πάσαν έννοιαν εκπλήττον και συνέχον» (από το τροπάριο των Μεγάλων Ωρών της παραμονής των Χριστουγέννων).

Οι Χριστουγεννιάτικοι ύμνοι, ξεφεύγουν από τα όρια του θαυμασμού και αγγίζουν τα όρια εκείνα, που εκστατικοί πολλές φορές τα αντικρίζουμε σαν θεία δημιουργήματα. Οι υμνογράφοι της Εκκλησίας μας κατόρθωσαν μ' ένα μονα-

δικό τρόπο να μεταφέρουν, στα ποιήματά τους όλη τη συγκίνηση και να αποκαλύψουν το μεγαλείο και τον πλούτο της ελληνικής γλώσσας, εναρμονίζοντας απόλυτα το ρυθμό και τη μετρική πλοκή του ποιητικού τους λόγου τονίζοντας παράλληλα με έμφαση εικόνες και παραστάσεις που συγκινούν την καρδιά και εξυψώνουν το νου στα υψηλά και αιώνια.

Υμνογράφοι και συγχρόνως υμνωδοί της μεγάλης ημέρας των Χριστουγέννων είναι ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Σωφρόνιος, ο Γερμανός ο Ανατόλιος ή Κασσιανός και πάνω απ' όλους ο Ρωμανός ο Μελωδός και ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός. Δείγματα από το υπέροχο έργο τους θα παρακολουθήσουμε στη συνέχεια, κάνοντας αρχή, με ένα ωραίο απόσπασμα από τα καθίσματα του όρθρου των Χριστουγέννων του ποιητή Γερμανού του Ανατόλιου.

«Δεύτε ίδωμεν πιστοί, που εγεννήθη ο Χριστός. Ακολουθήσωμεν, λοιπόν ένθα οδεύει ο Αστήρ, μετά των Μάγων της Ανατολής των Βασιλέων. Αγγελοι υμνούσιν ακαταπαύστως εκεί. Ποιμένες αγραυλούσιν, ωδήν επάξιον. Δόξα εν υψίστοις λέγοντες...».

Ακολουθούν αποσπάσματα από τον πασίγνωστο κανόνα του Χριστουγεννιάτικου όρθρου με τις περίφημες καταβάσεις του υμνογράφου Κοσμά του Μαϊουμά.

«Χριστός γεννάται δοξάσατε

Χριστός εξ ουρανών απαντήσατε
Χριστός επί γης υψώθητε...».

Παράλληλα στον κανόνα του Κοσμά ακολουθεί και ο έτερος κανόνας του Ιωάννη Δαμασκηνού ενός από τους μεγαλύτερους υμνογράφους

ΣΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

της Εκκλησίας μας. Ένας χειμαρρος συναισθημάτων εκπηγάζει από τους στίχους του, σε μια κατάσταση ψυχικής ευφορίας και θρησκευτικής κατανύξης.

«Έσωσε λαόν θαυματουργών Δεσπότης
Υγρόν θαλάσσης κύμα χερσώσας πάλα.
Εκών δε τεχθείς εκ Κόρης,
τρίβον βατών πόλου τίθῃσιν υμίν...».

Ανάμεσα στους κανόνες των δύο παραπάνω Υμνωδών, σαν όμορφο ιντερμέτσο, μετά την έκτη ωδή παρεμβάλλεται το μελωδικότατο κοντάκιο του κορυφαίου υμνογράφου Ρωμανού του Μελωδού.

«Η Παρθένος σήμερον τον υπερούσιον τίκτει και η γη το Σπήλαιον τω απροσίτω προσάγει. Αγγελοι μετά ποιμένων δοξολογούσι
Μάγοι δε μετά αστέρος οδοιπορούσι
δι' ημάς γαρ εγεννήθη παιδίον νέον, ο προ αιώνων Θεός».

Ο Ρωμανός ο Μελωδός προικισμένος με το ταλάντο

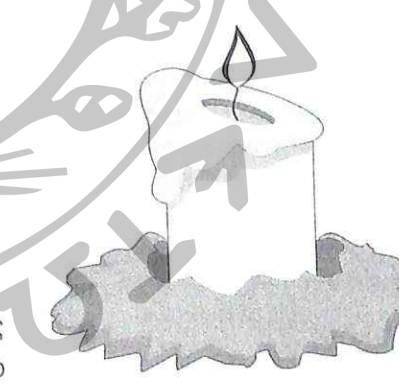
του ποιητή και βαθύς γνώστης της ελληνικής γλώσσας έγραψε τους ωραιότερους ύμνους της βυζαντινής Υμνογραφίας τους οποίους και μελοποίησε ο ίδιος. Θεωρείται ο Πίνδαρος της χριστιανικής ποίησης. Συνέθεσε περί τα 1000 κοντάκια-ποιήματα αποτελούμενα από 24 οίκους τροφές. Και το κοντάκιο των Χαιρετισμών είναι έργο του Ρωμανού του Μελωδού με τη γνωστή επωδό σε κάθε μία από τις 24 στροφές του «Χαίρε Νύμφη ανύμφευτε» και το «Αλληλούια» εναλλάξ.

Έτσι με τα αριστουργήματα αυτά των εκκλησιαστικών ποιητών μας γεμίζει η καρδιά μας από θεία χαρά και συγκίνηση, πλησιάζει η ψυχή μας στο μυστήριο της Γεννήσεως και μ' ένα λόγο πλημμυρίζει το είναι μας «από το φως το της Γνώσεως», το φως της άνω φωκτωρίας».

Και τελειώνουμε εδώ με την παράθεση ενός χαρακτηριστικού αποσπάσματος από τον 24ο Οίκο του Κοντακίου των Χριστουγέννων του Ρωμανού του Μελωδού, αιτούμενοι μαζί με τον υμνογράφο την χάριν του γεννηθέντος Σωτήρος.

«Σώσον κόσμον, Σωτήρ
τούτο χάριν ήλυθας
στήσου πάντα τα σα,
τούτο γαρ χάριν έλαμψας
εμοί και τοις Μάγοις
και πάσα τη κτίσει

.....
Υιέ μου,
ποιητά μου, λυτρώτά μου
παιδίον νέον,

ΟΙ ΜΑΓΟΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΣΤΕΡΙ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ - ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ...

Τα Χριστούγεννα έχουν συνδεθεί στο μυαλό όλων μας με φανταχτερὰ στολισμένα Χριστουγεννιάτικα δέντρα, που στην κορυφή τους δεσπόζει το αστέρι της Βηθλεέμ και στη βάση τους η φάτνη με τον νεογέννητο Χριστό και τους τρεις μάγους να τον προσκυνάνε και να του προσφέρουν τα δώρα τους. Ποια ιστορική όμως πραγματικότητα κρύβεται πίσω από αυτά τα Χριστουγεννιάτικα σύμβολα; Ο μύθος λέει πως έφτασαν τρεις μάγοι από την Ανατολή, τους οποίους κατεύθυνε ένα πολύ λαμπρό Αστέρι και τους οδήγησε στην Βηθλεέμ.

Προσκύνησαν, λοιπόν, τον νεογέννητο Ιησού, προσφέροντάς του χρυσό (που συμβολίζει τη βασιλική του φύση, σαν δώρο που δινόταν στους βασιλείς), λιβάνι (που συμβολίζει τη θεική του φύση, καθώς χρησιμοποιούσαν στους βωμούς κατά τη θεική λατρεία) και σμύρνα (που συμβολίζει το μελλοντικό Πάθος και το θάνατο του Ιησού, γιατί με αυτό αρωμάτιζαν τους νεκρούς).

Πριν φτάσουν στη Βηθλεέμ συναντούν στα Ιεροσόλυμα τον βασιλιά Ηρώδη, που με πονηριά τους ζητάει να τον ενημερώσουν κατά την επιστροφή τους για την ακριβή τοποθεσία γέννησης του Βρέφους, ώστε κι αυτοί να τον τιμήσει, ενώ στην πραγματικότητα ήθελε να τον θανατώσει, γι' αυτό και διέταξε τη Σφαγή των Νηπίων.

Η ιστορία συνεχίζεται με την εμφάνιση ενός αγγέλου στους Τρεις Μάγους, που τους αποκαλύπτει τον κίνδυνο που διέτρεχε ο Ιησούς, αν μάθαινε ο Ηρώδης την τοποθεσία της γέννησής του, και έτσι αυτοί δε γύρισαν από τον ίδιο δρόμο.

Το συμπέρασμα πως οι μάγοι ήταν τρεις προκύπτει μόνο από το γεγονός πως στο ευαγγέλιο αναφέρονται τρία δώρα (λιβάνι, χρυσός, σμύρνα) και έτσι θεωρήθηκε δεδομένο πως ήταν τρία και τα άτομα που τα έφεραν. Διαφορετικές παραδόσεις υποστηρίζουν πως ήταν δύο, τέσσερις, επτά, ακόμη και δώδεκα.

Τα ονόματα, με τα οποία γνωρίζουμε σήμερα τους Μάγους, διασώζονται στην εκκλησία του *San Apollinar Nuovo* στη Ραβένα της Ιταλίας. Το διάζωμα μιας εικόνας είναι διακοσμημένο με μωσαικά που χρονολογούνται στα μέσα του δού αιώνα και αναπαριστούν την *Πομπή των Παρθένων*.

Αυτή η πομπή οδηγείται από τρία άτομα με περσική ενδυμασία και φρυγικούς σκούφους, που παρουσιάζονται σε στάση προσφοράς προς την Παρθένο, που κάθεται στο θρόνο με το Βρέφος στο αριστερό της γόνατο. Πάνω από τα κεφάλια τους διαβάζουμε από τα δεξιά προς

τα αριστερά τα ονόματά τους: Κάσπαρ, Μελχιόρ, Βαλτάσαρ.

Στις διάφορες απεικονίσεις τους οι Μάγοι συνήθως εμφανίζονται ως εξής: πρώτος ο **Κάσπαρ**, γεροντότερος και σχεδόν πάντοτε με γενειάδα, δεύτερος ο **Μελχιόρ**, πάντα νέος και χωρίς γενειάδα και τρίτος ο **Βαλτάσαρ**, πάντα πολύ μελαχρινός ή μαύρος.

Κάποιοι άλλος θρύλος αφηγείται πως ο απόστολος Θωμάς τους συνάντησε, μετά την Ανάσταση του Ιησού, στο Σαββά, όπου βαφτίστηκαν και χρίστηκαν επίσκοποι. Το έτος 70 μ.Χ. βρήκαν μαρτυρικό θάνατο και ετάφησαν στην ίδια σαρκοφάγο. Τον 12ο αιώνα μ.Χ. η Αγία Ελένη μετέφερε τα λείψανά τους στην Κωνσταντινούπολη. Ο Φεδερίκος Ι. Κοκκινόγενης τα μετέφερε αργότερα στην Κολωνία, όπου αναπαύονται μέχρι

σήμερα φορώντας τις κορόνες που φορούσαν έν ζωή. Έτσι η Κολωνία αναδείχθηκε, με τη Ρώμη και τον Άγιο Ιάκωβο της Κομποστέλλα, σε ένα από τα δημοφιλέστερα προσκυνήματα του κόσμου.

Αναφορά στους τρεις Μάγους υπάρχει και στα *Απόκρυφα Ευαγγέλια*. Σύμφωνα με την απόκρυφη παράδοση αυτά τα πρόσωπα προέρχονταν από τον τόπο του Πρεσβύτερου Ιωάννη (αυτοκράτορα της Αβησσυνίας).

Σιγά-σιγά η παράδοση πρόσθεσε στην ιστορία των τριών μάγων κι άλλα στοιχεία με τη μορφή συμβολογίας: ως αντιπρόσωποι των τριών φυλών που

ήταν γνωστές κατά την αρχαιότητα, αντιπρόσωποι των τριών ηλικιών του ανθρώπου και αντιπρόσωποι των τριών ηπείρων (Ασία, Αφρική και Ευρώπη).

Τους Μάγους οδήγησε το **Αστρο της Βηθλεέμ**, που σύμφωνα με την επικρατέστερη εκδοχή ήταν ένα αστρονομικό φαινόμενο. Σύμφωνα με τον Κέπλερ και άλλους αστρονόμους το έτος 747 από κτίσεως Ρώμης ή το 7 π.Χ. υπήρξε πράγματι ένα ουράνιο φαινόμενο, που προκαλείται με τη συνάντηση των τριών πλανητών, του Κρόνου, του Δία και της Αφροδίτης. Κατά το φαινόμενο αυτό, μετά την παρέλευση δύο ή τριών μηνών, ο Δίας δύνει ή εξέρχεται από την τροχιά. Τότε παρατηρείται και πάλι το ίδιο έντονο φωτεινό φαινόμενο που παρουσιάζεται στην αρχή, σαν να εμφανίζεται εκ νέου.

Το γεγονός αυτό ταιριάζει με την παρατήρηση του Ματθαίου ότι οι Μάγοι πορευόμενοι προς τη Βηθλεέμ, «είδον» τον «αστέρα» και «εχάρησαν χαράν μεγάλην σφόδρα», προσθέτοντας ότι το «αστέρι» αυτό ήταν ίδιο με εκείνο «ον είδον εν τη Ανατολή» (Ματθ. 2, 9-10). Καθώς ένα ταξίδι από τη Μεσοποταμία στην Παλαιστίνη με τα μέσα της εποχής διαρκούσε δύο ή τρεις μήνες, η χρονική αυτή απόσταση ταιριάζει με την αντίστοιχη φυσική κίνηση του πλανήτη Δία και τη διπλή εμφάνιση του κατά την είσοδο και έξοδο από την τροχιά συνάντησής με τους άλλους δύο πλανήτες.

Έτσι το φαινόμενο αυτό έγινε το Χριστουγεννιάτικο Αστέρι της Βηθλεέμ, σύμβολο των Χριστουγέννων και απαραίτητο στολίδι κάθε Χριστουγεννιάτικου δέντρου.

Και παρά την ιστορική προέλευση όλων αυτών των Χριστουγεννιάτικων συμβόλων, εμείς εξακολουθούμε να τα αγαπάμε και να τα μεταδίδουμε στις επόμενες γενιές, γιατί είναι αυτά που κάνουν τις γιορτινές μέρες να διαφέρουν από τις υπόλοιπες!

Τα Χριστούγεννα είναι μια πάρα πολύ σημαντική γιορτή. Ας προσπαθήσουμε φέτος να της δώσουμε άλλο περιεχόμενο! Και ας προσπαθήσουμε να τα γιορτάσουμε στην ιδιαίτερη πατρίδα μας, το πανέμορφο και αγαπημένο μας Ζαγόρι!

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ

το ΖΑΓΟΡΙ μας, το περιοδικό μας για 35 χρόνια

Τούτο το έντυπο είναι «περιοδικό» για δύο σημαντικούς λόγους. Πρώτα για την ποιότητα των θεμάτων του και δεύτερα για την περιοδικότητα της έκδοσης, δηλαδή μηνιαίο έντυπο. Επικράτησε λαϊκότερο να λέγεται «η εφημερίδα μας», χωρίς τούτο να ενοχλεί. Είτε εφημερίδα, είτε περιοδικό, εκείνο που μετράει είναι η κτητική αντανούμια «μας», δηλαδή κάτι δικό μας. Και πώς να μην είναι δικό μας αφού τόχουμε 35 χρόνια τώρα. Με το περιοδικό μας εκφράζονται όλοι οι Ζαγορίσιοι και οι φίλοι του χώρου μας. Το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον καταγράφεται μέσα στην ποικιλία των θεμάτων που δημοσιεύονται σε κάθε φύλλο.

Τα πρώτα χρόνια της έκδοσης το περιοδικό ασχολήθηκε με σοβαρά προβλήματα της περιοχής μας και με πληθώρα προτάσεων για την λύση τους. Η αδιαφορία του κράτους για τα χωριά μας και η κατάσταση που είχε διαμορφωθεί με την ραγδαία ερήμωση των οικισμών, οδήγησε κάποιες προσωπικότητες του χώρου μας να οργανώσουν τούτο το περιοδικό. Η εφημερίδα μας αγκαλιάστηκε από τους Ζαγορίσιους, αλλά και από φίλους του Ζαγορίου και φτάνουμε σήμερα στα ΤΡΙΑΝΤΑΠΕΝΤΕ χρόνια έκδοσης.

Εμείς της συντακτικής επιτροπής δεν θα δηλώσουμε ότι η πορεία του περιοδικού είναι επιτυχημένη. Τούτο είναι αρμοδιότητα της ιστορίας, της βιβλιογραφίας, των συνδρομητών, των αναγνωστών. Το παρελθόν διδάσκει είτε θετικά είτε αρνητικά. Τα όσα έγραψαν οι αρθρογράφοι του περιοδικού είναι καταχωρημένα και καθένας μπορεί να κρίνει αν δικαιώθηκαν ή αν απορρίφθηκαν. Το περιοδικό μας δεν έχει την δύναμη επιβολής και παρεμβάσεων. Προσπαθούμε με την βοήθεια των αρθρογράφων να ενημερώσουμε τον Ζαγόριο, να τον προβληματίσουμε, να τον κινητοποιήσουμε ώστε να γίνει ενεργός πολίτης. Η δύναμη καθενός μας είναι η ψήφος.

Όμως το Ζαγόρι δεν είναι μόνο γεωγραφική περιοχή. Ζαγόρι είναι και το ανθρώπινο δυναμικό που είναι διασπαρμένο στην υπόλοιπη Ελλάδα και στον παρὰ πέρα κόσμο. Οι απόδημοι Ζα-

γορίσιοι της Ελλάδας, αλλά και οι εκτός συνόρων ξενιτεμένοι έχουν ανάγκη της ειδήσεως και της πληροφίας. Το περιοδικό μας ξυπνάει τον νόστο, προσφέρει όνειρα, γεννάει αναμνήσεις, λειτουργεί σαν μηχανή του χρόνου που σε φέρνει πίσω σε άλλες καλές εποχές. Το περιοδικό μας δημοσίευσε συγκινητικές επιστολές από Ζαγορίσιους στα πέρατα της γης. Και σ' αυτό το σημείο να δηλώσουμε ότι είχαμε γενναίες οικονομικές ενισχύσεις από Ζαγορίσιους της διασποράς, ώστε να συνεχίσουμε απρόσκοπτα την έκδοση. Κι ακόμα ας ευχηθούμε να είναι καλά και υγιείς και να γυρίσουν στις ρίζες τους.

Οι σελίδες του περιοδικού τα περασμένα χρόνια φιλοξένησαν τις κοινότητες, ύστερα τα συμβούλια περιοχής, ήρθε ο Καποδίστριας και τώρα ο Καλλικράτης. Σήμερα το Ζαγόρι έχει το Δήμο Ζαγορίου. Τα προβλήματα των κατοίκων, η πολιτιστική κληρονομιά, η ανάπτυξη της περιοχής, όλα περνούν απ' την Ντοβρά, την έδρα του Δήμου. Η οικονομική ύφεση πούρθε πριν το 2010 δεν μας επιτρέπει να επαινέσουμε ή να κατακρίνουμε τις ενέργειες του Δημαρχείου. Ο χρόνος θα δείξει. Όμως μπορούμε να επισημάνουμε και να αναδείξουμε τα προβλήματα που

απαιτούν λύσεις. Μπορούμε να δημοσιεύσουμε προτάσεις. Ο διάλογος είναι κύτταρο της δημοκρατίας.

Εκατοντάδες σελίδες του περιοδικού μας κάλυψαν θέματα περιβάλλοντος και οικολογικά. Η φύση του Ζαγορίου είναι δώρο του Θεού και πρέπει να την διαφυλάξουμε, αλλά κυρίως να την αξιοποιήσουμε. Μιλάμε για ανάπτυξη, άρα μπαίνει στο παιχνίδι και ο τουρισμός, άρα και οι ομορφιές του Ζαγορίου και μαζί τα ανθρώπινα χειροτεχνήματα.

Το δημογραφικό πρόβλημα, πέραν της διασποράς των χωριανών, είχε σαν συνέπεια και την έλλειψη πολιτιστικών δραστηριοτήτων, που περιορίστηκαν πλέον στο καλοκαίρι. Υπάρχουν αφορμές και αιτίες για δράση από πλευράς πολιτιστικών συλλόγων, π.χ. καζάνια για ρακί, κάλαντα, αποκριές, πρωτομαγιά, παπαρούνα περβατεί, παραδοσιακή μουσική και χορευτικά, εκδρομές κλπ. Λιγοστοί σύλλογοι έχουν δραστηριότητα κι αυτές οι ειδήσεις φτάνουν στις σελίδες του περιοδικού μας. Τα θρησκευτικά πανηγύρια των χωριών δεν είναι αρμοδιότητα των συλλόγων. Τα παλιότερα χρόνια που δεν υπήρχαν σύλλογοι γιατί τα πανηγύρια ήταν ομορφότερα, Υπήρχε κέφι, καλή κομπανία, κα-

λοί χορευτές, συμμετοχή όλων των χωριανών, συμμετοχή συγγενών και φίλων από γειτονικά χωριά και ήταν ένα γεγονός. Μας ζητάνε πολλοί αναγνώστες να γράψουμε για το πανηγύρι του χωριού τους. Τι να γράψουμε; Για την μπύρα και το σουβλάκι; Ο υπογράφων σε στιγμές πολιτιστικής φτώχειας είχα υποστηρίξει στο Δήμο Τύμφης την συνεργασία συλλόγων των χωριών για κοινές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Κάνω έκκληση στους συλλόγους με δραστηριότητα να συνεχίσουν ακάθεκτοι και τους λοιπούς να ενεργοποιηθούν, ώστε νάχει και το περιοδικό μας κάτι να δημοσιεύσει στις σελίδες του, αλλά κυρίως κάτι να προσφέρει στους μόνιμους κατοίκους των χωριών μας για να μη νοιώθουν ξεχασμένοι.

Τελειώνω με ένα σημαντικό πρόβλημα που μας απασχολεί χρόνια τώρα. Το πρόβλημα είναι ότι δεν έχουμε ανταπόκριση από όλα τα χωριά του Ζαγορίου. Εμείς της συντακτικής επιτροπής είμαστε εθελοντές και δεν υπάρχει δυνατότητα επίσκεψης στα χωριά. Το περιοδικό δεν κερδοσκοπεί κι εμείς δεν έχουμε ευχέρεια να ξεδουλεύουμε. Το γραφείο για 35 χρόνια βρίσκεται δίπλα στο παλιό πρακτορείο του ΚΤΕΛ και κοντά στην Αγροτική Τράπεζα. Το τηλέφωνο, το φαξ και το ταχυδρομείο λειτουργούν.

Σε πρώτη φάση ελάτε να γνωριστούμε, να κουβεντιάσουμε. Κάποιος θάρθει απ' το χωριό, κάποιος θα πάει επάνω. Προβλήματα υπάρχουν, κοινωνικά θέματα υπάρχουν. Ελάτε να μας πείτε αν το χωριό έχει καφενείο καθημερινά. Να μας πείτε αν το χειμώνα μέινετε στο χωριό 12 άτομα ή 17 ή κανένας. Πείτε μας αν λειτουργεί το τηλέφωνό σας, η ηλεκτροδότηση, η ύδρευση. Έρχεται στο χωριό «Βοήθεια στο σπίτι» και αγροτικός γιατρός; Είχατε φέτος το καλοκαίρι φιδιά και αρκούδες; Οι καρυδιές και οι φουντουκιές κάπνισαν; Οι κληματαρίες κράτησαν σταφύλια; Σας περιμένουμε στο γραφείο με αγάπη.

Ας ευχηθούμε όλοι το 2013 το Ζαγόρι να κάνει μισό βήμα μπροστά. Η αρχή είναι το μισό της ολοκλήρωσης.

Καλή χρονιά με υγεία.

Απόστολος Ντιναλέξης

Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Ζαγορίου ευχαριστεί θερμά το Ίδρυμα Ιωσήφ και Εσθήρ Γκανή, που εδρεύει στα Γιάννινα οδός Σούτσου 26, για την απαστολή αντιτύπων του ημερολογίου που εξέδωσε για το 2013. Πρόκειται για καλαίσθητη έκδοση η οποία περιλαμβάνει λιθογραφίες από την συλλογή του Ιδρύματος με θέμα την απελευθέρωση των Ιωαννίνων το 1912-1913 και με την ευκαιρία των εορτασμών για τα 100χρονα.

Στον πρόλογο ο Πρόεδρος του Ιδρύματος κ. Ναπολέων Μάργαρης σημειώνει: «Την μεγάλη εποποιία των Βαλκανικών πολέμων, συμπεριλαμβανομένης και της απελευθέρωσης των Ιωαννίνων απαθανάτισε και η λαϊκή λιθογραφία, που λειτούργησε σαν ρεπορτάζ. Μία έγχρωμη λιθογραφία, μία λαϊκή εικονογραφία ήταν πολύ πιο εντυπωσιακή για την λαϊκή φαντασία από ότι μία φωτογραφία».

Το Ίδρυμα έχει άριστη συνεργασία με την ΙΛΕΖ και είναι συνδρομητής του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας».

Ευχαριστούμε και πάλι τον Πρόεδρο κ. Ν. Μάργαρη και το Διοικητικό Συμβούλιο και ευχόμαστε επίτευξη των σκοπών του Ιδρύματος και προσωπικά στα μέλη του Δ.Σ. ευχόμαστε αίσιο και ευτυχισμένο το νέο έτος.

Γιάννινα 2 Δεκεμβρίου 2012

Ο Πρόεδρος
Βασίλειος Τζιόβας

Ο Γεν. Γραμματέας
Σάββας Θεοδώρου

Καλοκαίρι 2012 στο Καπέσοβο

Πέρασε και τούτο το θερμό καλοκαίρι του 2012. Καύσωνας από άποψη θερμοκρασίας, ζεμάτισμα από οικονομική θεώρηση και βράσιμο από πλευράς πολιτικών εξελίξεων. Τέτοιο καλοκαίρι απευχόμαστε να ξανάρθει. Αν στο παρελθόν τα χωριά ζωντάνευαν το καλοκαίρι, φέτος απογοήτευση. Εγχώριος τουρισμός σε χαμηλά επίπεδα και οι ξένοι ελάχιστοι.

Και στο Ζαγόρι η θερμοκρασία χτύπησε ψηλούς βαθμούς. Υπέφεραν οι κάτοικοι και το ζωικό κεφάλαιο, στέγνωσαν πολλά δέντρα, τα χορτάρια στέγνωσαν γρήγορα και ευτυχώς δεν είχαμε φωτιές. Λίγα τα δροσερά σπίτια κι απ' τον πλάτανο του μεσοχωριού έπεφταν νωρίς στεγνά φύλλα. Με το ζόρι να βρεις ίσκιο το μεσημέρι. Λίγες οι παρέες στα καφενεία. Παραγγελία για ένα καφέ ή ένα αναψυκτικό. Ο φραπέ και η μύρα φαίνονταν λίγο ακριβά. Μετά την ανεργία και το κουτσούρεμα μισθών και συντάξεων κυκλοφόρησαν ευρέως τα κέρματα. Κεράσματα περιορισμένα και άρνηση αυξημένη. Κουβέντα και κουτσομπολιό απεριόριστα. Η πολιτική κατάσταση και η οικονομική δυσπραγία έδωσαν αιτίες για συζήτηση, για κριτική και για καταλογισμό ευθυνών. Καθένας απ' τους διαλεγόμενους είχε λύση για τα προβλήματα που μαστίζουν την Ελλάδα και η συζήτηση έφτανε σε βάθος χρόνου και σε πλατιές αναλύσεις. Και κει στους υψηλούς τόνους της κουβέντας έφτανε ο καταλύτης, δηλαδή ο φούρναρης με το ψωμί, το γάλα, το ξυνόγαλο, τα αυγά, το γιασούρτι. Όλα αυτά και πολλά άλλα έρχονται απ' την Μεταμόρφωση και τα Γιάννινα. Εδώ στο χωριό μας και σε πολλά άλλα χωριά του Ζαγορίου δεν παράγεται τίποτα. Άντε λίγες κότες, αλλά πολλές αλεπούδες και κουνάβια. Και κάτι γεράκια να πετούν ζευγάρι στο γαλάζιο όλο και να πέφτουν σαν στούκος στα θύματά τους. Ουμήθηκα τώρα και μια καλοκαιριάτικη μέρα που χαζεύαμε μια αετίνα να εκπαιδεύει τ' αετόπουλο. Έβγαине ψηλά απ' το Βραδέτο, περνούσε το Καπέσοβο και γύριζε προς το Τσεπέλοβο

κάνοντας κύκλους και περιπολία. Κι αν δεν έρχονταν ο φούρναρης για να λήξουν οι εντάσεις, ακούγονταν το megάφωνο του μανάβη –πεπόνια, καρπούζια, ντομάτες– δεν μπορώ, μανούλα μ', δεν μπορώ, σύρε να φέρεις το γιατρό– κι άραζε το ντάτσουν στο μεσοχώρι, με τη ζυγαριά στο πλάι και τα καφάσια απλωμένα. Όλα αυτά τα

νήσεις πολυκομματικές. Τούτο το καλοκαίρι ήταν πολλά καλοκαίρια. Εδώ στα χωριά έχουμε να δούμε υποψήφιους βουλευτές πολλά χρόνια και ησυχάσαμε. Όσα έλεγαν τότε δεν τα πραγματοποιούσαν και σήμερα δεν μπορούν. Κι αν έρθουν θα φάνε στο κεφάλι σάπιες ντομάτες και κλούβια αυγά, γιατί την καλή ντομάτα και το χωριάτικο

σιτη κτηνοτροφία. Ξεχάσαμε πως θέριζαν κι αλώνιζαν τα παλιότερα χρόνια και οι νέοι έλληνες τα βλέπουν σε παλιές φωτογραφίες. Τα χωριά μας κατάντησαν γεροντοχώρια. Ίσως μια πολυκατοικία σε κάθε χωριό να στέγαζε τους κατοίκους του. Ίσως τα χωριά που είναι έρημα το χειμώνα να χρειάζονται φύλακα.

Τούτο το καλοκαίρι οι ξένοι επισκέπτες ελάχιστοι κι οι εγχώριοι λιγότεροι. Οι επισκέπτες έφεραν μια βόλτα τα σοκάκια και μας αποχαιρέτουσαν. Λίγοι ψιλοκουβεντιάζαν και ξεδεύονταν για καφέ ή αναψυκτικό. Ομαδικές επισκέψεις δεν είχαμε σχολικές εκδρομές δεν έγιναν. Είχαμε πολιτιστικές και περιβαλλοντικές εκδηλώσεις, αλλά μια μέρα δράσης δεν σώζει το Ζαγόρι. Τα πανηγύρια των χωριών σε πολιτιστική κρίση, σε συμμετοχική πτώση και σε οικονομική δυσπραγία. Στο Ζαγόρι σήμερα πανηγύρι σημαίνει σουβλάκι και μύρα και τίποτε άλλο.

Τελικά το Ζαγόρι φέτος πρόσφερε ηρεμία και ησυχία. Δεν είχαμε ευκαιρίες και αφορμές να ξεδευτούμε και τα οικονομικά μας ισορρόπησαν. Είχαμε αφορμές για κουβέντα και το μυαλό μας προπονήθηκε ικανοποιητικά. Τα μεσοχώρια μετά το ηλιοβασιλέμα ψιλογέμιζαν. Οι γιαγιάδες και οι μαμάδες πρόσχαν τα παιδάκια με τα ποδηλάτα. Οι παππούδες και οι πατεράδες στήνανε δηλωτή ή πρέφα. Το αεράκι γύριζε τον καπνό απ' την ψησταριά και μας τσάκιζε τις μύτες. Το τσιπουράκι καθαρό και δροσερό. Η γλώσσα λύνεται και η κουβέντα ξεκινάει. Κάποιοι πολυλογούν, ανάμεσα στον πιστωτή (τον έμπορο ειδικά) και τον χρεώστη, τότε που ο μπακάλης του χωριού ή της γειτονιάς στην πόλη, ήταν ένα με τους πελάτες του κι ο ίδιος ένας απ' αυτούς.

Ενα μικρό δείγμα των παραπάνω, ένα προσωπικό βίωμα. Στην κατοχή ο πατέρας μου ήταν ένας απ' τους τρεις μπακάληδες του χωριού, όταν τον Αύγουστο του 1944 οι Γερμανοί κάψαν το μαγαζί του (μαζί με το δεύτερο του Κώστα Τσαντή). Τότε τα βερεσέδια και κατά συνέπεια τα «τεφτέρια» ήταν απαραίτητο στοιχείο του μπακάλικου. Μετά, λοιπόν, το κάψιμο θυμάμαι παιδί τότε να έρχονται οι χωριανοί και να δηλώνουν από

αυγό το χρειάζομαστε για να φάμε και κάτι. Το κεντρικό κράτος έδωσε αρμοδιότητες στην αυτοδιοίκηση, αλλά δεν έδωσε οικονομικούς πόρους. Ο Δήμος Ζαγορίου δεν εκτέλεσε έργα, δεν απασχόλησε επισημονικό και εργατικό δυναμικό. Άδειο ταμείο. Τα κληροδοτήματα των χωριών χωρίς τοκομερίδια και μερίσματα. Ποιότητα ζωής βήματα πίσω. Η τακτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης άλλαξε και τα προγράμματα και οι επιδοτήσεις στένεψαν. Άλλωστε και αυτά τι πρόσφεραν; Γέμισε το Ζαγόρι ξενώνες –το καλοκαίρι άδεια κρεβάτια– και ταβέρνες– το καλοκαίρι κενά τραπέζια. Η κτηνοτροφία μειώθηκε και η γη εγκαταλείφτηκε. Δεν γνωρίζω κάποιο χωριό με οικό-

Απόστολος Ντιναλέξης

Σπίτι στο Καπέσοβο στα τέλη του 17ου αιώνα. Καμάρες στο ισόγειο, σκάλα, ανοιχτή κρεβάτια.

προϊόντα έρχονται απ' την λαχαναγορά των Γιαννίνων και τίποτα δεν παράγεται εδώ. Άντε λίγες ντομάτες, λίγες πιπεριές και λίγα αγγουράκια για οικιακή κατανάλωση. Ξεχάσα τα κολοκυθομανούσια ή κολοκυθοανθούς που λένε οι Αθηναίοι. Εδώ στο Ζαγόρι παράγονται γηρατειά και προκύπτουν κηδείες. Βαφτίσεις και γάμοι, νομίζω, από ένας σε κάθε χωριό. Μια φορά τη βδομάδα ταχυδρόμος και «Βοήθεια στο σπίτι». Για αγροτικό γιατρό δεν άκουσα κάτι.

Ήρθε ο Καποδίστριας να φάμε πατάτες, ήρθε ο Καλλικράτης να φάμε περβατολάχνα και ήρθε και η «τρόικα» να φάμε τσούμερο. Κυβερνήσεις με πολιτικούς και κυβερνήσεις με τραπεζίτες και τέλος κυβερ-

ΤΑ ΤΕΦΤΕΡΙΑ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΝ

Τελευταία, όλο και πιο συχνά ακούμε και διαβάζουμε για τα γνωστά μπακαλίστικα «τεφτέρια», που επιστρέφουν στη ζωή μας εξ αφορμής της οικονομικής κρίσης.

Όσο απαξιωτικά κι αν μιλούμε γι' αυτά, γεγονός είναι πως τα «τεφτέρια» δεν ήταν μόνο το έμβλημα της λιτότητας και οικονομικής δυσπραγίας των Ελληνικών νοικοκυριών τα περασμένα χρόνια, αλλά και στοιχείο νοι-

μόνοι τους τα χρεωστικά τους! Άλλος κόσμος, άλλοι καιροί!

Το τεφτέρι ήταν «το τετράδιο» του καλού νοικοκύρη: «τόσα τα έσοδά μου, τόσα θα ξοδέψω, τόσα λίγα, έστω, στην άκρη για ώρα ανάγκης».

Ύστερα, τα τελευταία 30-40 χρόνια όλα άλλαξαν. Το χτικιό του καταναλωτισμού

δεκαπέντε υπαλλήλους διαφόρων υπηρεσιών.

Το στέκι μας, των περισσοτέρων, ήταν το «μαγαζί» (καφενείο, μπακάλικό και φαγάδικο συγχρόνως για τους υπαλλήλους) του άτυχου Αγγελίου Δέρβα και της γυναίκας του Βικτωρίας. Εκεί κάθε βράδυ η παρέα μας (μόνιμα μέλη

Του Βασ. Τζιόδα

της ένας άλλος φίλος αλησμόνητος, ο Παντελής Ζώης προϊστάμενος του Ταχυδρομείου και πάντα μαζί μας ο αείμηστος Χρυσόστομος Νούλης με τα μεζεκλίκια από το κρεπωλειό του), κατεβάσαμε τα τσίπουρά μας και συχνά την παρέα την συμπλήρωνε ο ίδιος ο Αγγελίου με το κλαρίνο του.

Ένα πρωινό πέρασα απ' το μαγαζί ν' αγοράσω λάμες ξυρίσματος. Τον βρήκα γονατισμένο μπροστά στην ξυλόσομπα, να παλεύει να την ανάψει κι αυτή να αντιστέκεται. Μόλις μπήκα μου λέει, ζητώντας βοήθεια: «Φέρε μου μωρέ κανένα χαρτί, δεν λείει να «πιάσει» η άτιμη, με πέθανε...».

Πάνω στο «τεζάκι» ένα πάκο λαδόκολλες ραμμένες χρησίμευε για πρόχειρο τεφτέρι. Σχίζω το πρώτο γραμμένο με βερεσέδια και του το δίνω ατσαλάκωτο επίτηδες για να το δει. Μόλις κατάλαβε τι ήταν το χαρτί που του έδωσα πετάχτηκε σαν να τον τσίμπησε φίδι: «Τι κάνεις μωρέ Βάσιο! (σπάνια μ' έλεγε γιατρέ και μόνο μπροστά σε κόσμο), αυτά είναι τα βερεσέδια, μ' έκαψες!».

Το περιστατικό έγινε θέμα της εβδομάδος, το έλεγε και το ξανάλεγε ο καμένος: «Θα έσχιζα τα βερεσέδια της μέρας και άντε να τα μαζέψεις ύστερα».

Ωραίες και άτυχε Αγγελίου. Άτυχος γιατί σκοτώθηκε σε τροχαίο μαζί με την κόρη του, γυρίζοντας από την Αθήνα (όπου είχε μεταναστεύσει κι αυτός κλείνοντας το μαγαζί του) για κάποιες από τις πρώτες εκλογές της μεταπολίτευσης. Τον μοιρολόγησε τότε το χωριό του και ολόκληρο το Ζαγόρι, με τα μοιρολόγια πούλεγε με το κλαρίνο του.

Ας είναι τα «τεφτέρια» η αφορμή για μια μικρή μνημωσύνη του φίλου Αγγελίου που χάθηκε πρόωρα κα άδικα.

Ας ήταν, μαζί με τα «τεφτέρια», να γύριζαν και τα καφενεία στα χωριά μας που έγιναν όλα «καφετέρια»...

κοκυροσύνης και μετρημένης διαχείρισης των οικονομικών τους. Άλλωστε, η λιτότητα δεν είναι πάντα και φτώχεια όπως κάποιοι την εννοούν, αλλά το αντίθετο της σπατάλης και της απρονοησίας. Ακόμη, σηματοδοτούσαν και τις ανθρώπινες σχέσεις αλληλεγγύης και εμπιστοσύνης, ανάμεσα στον πιστωτή (τον έμπορο ειδικά) και τον χρεώστη, τότε που ο μπακάλης του χωριού ή της γειτονιάς στην πόλη, ήταν ένα με τους πελάτες του κι ο ίδιος ένας απ' αυτούς.

Ενα μικρό δείγμα των παραπάνω, ένα προσωπικό βίωμα. Στην κατοχή ο πατέρας μου ήταν ένας απ' τους τρεις μπακάληδες του χωριού, όταν τον Αύγουστο του 1944 οι Γερμανοί κάψαν το μαγαζί του (μαζί με το δεύτερο του Κώστα Τσαντή). Τότε τα βερεσέδια και κατά συνέπεια τα «τεφτέρια» ήταν απαραίτητο στοιχείο του μπακάλικου. Μετά, λοιπόν, το κάψιμο θυμάμαι παιδί τότε να έρχονται οι χωριανοί και να δηλώνουν από

εξαφάνισε τα τεφτέρια που αντικαταστάθηκαν από τις πολύμορφες πιστωτικές κάρτες του εύκολου και άσκεπτου δανεισμού. Η επίσημη πολιτεία αυτή την τακτική την πέρασε και στον κόσμο. Δάνεια στα δάνεια και φτάσαμε στη σημερινή χρεοκοπία.

Έτσι λοιπόν ήταν αναπόφευκτο να ξαναγυρίσουμε στα τεφτέρια και (καλώς γύρισαν), για να ξεφύγουμε από πρότυπα που συνδέθηκαν με τον (κάθε τρόπο) ατομικό πλουτισμό και καλοπέραση και να πάμε σ' ένα νέο πλαίσιο και τρόπο κοινωνικής συμβίωσης....

Θα κλείσω με μια εύθυμη νότα που έχει σχέση με τα τεφτέρια.

Στις αρχές του 1960 βρέθηκα, πρωτοδιορισθείς κτηνίατρος, στους Κήπους (Μπάγια), όπου τότε λειτουργούσε κτηνιατρείο του Προγράμματος Αναπτύξεως Ηπείρου. Η Μπάγια ήταν τότε το Διοικητικό Κέντρο του Κεντροδυτικού Ζαγορίου, με περίπου

Παλιές εικόνες των χωριών μας

Κάτω Σουδενά, δεκαετία του 1930, στην εποχή των «τεφτεριών».

Από δεξιά: Μιχ. Βούρδας, Ορ. Δριγκόπουλος, Αχ. Πατσούκας, Δημ. Πανταζής, Π. Τσαντής, Θεοφ. Τζιόβας, Λάζος Βενέτης (λεωφορείου), άγνωστος, Μιλτ. Στάρρας, Βασ. Αρβανίτης, Λάκης Αρβανίτης. Το τακίμ Παν. Καψάλης (ντέφι), Περικλής Κώτσης (βιολί), Ξενοφών Καψάλης (Μπάγιος) λαούτο. Όλοι στα ...επέκεινα! (Ο πιτσιρικάς μπροστά στα όργανα, κατά πάσα πιθανότητα, είναι ο δράστης της δημοσίευσης)

Συγκινητική εκδήλωση μνήμης προς τιμήν της...**ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΦΩΤΙΑΔΟΥ: Μια αρχόντισσα της παράδοσης...****Μεγάλη η κοινωνική προσφορά της και πλούσιο το συγγραφικό έργο της...****Γράφει η ΕΛΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ - ΔΟΥΒΛΗ**

Η κατάμεστη ιστορική και φιλόξενη αίθουσα της ΕΗΜ και του Φρόντζου την περασμένη Δευτέρα το θράδυ μωσχοβόλησε! Ώρα ιερή της ευγνωμοσύνης, της ανταπόδοσης και του χρέους!

Ήταν της Ερμηνείας η μέρα! Η μέρα της αρχόντισσας, της παράδοσης και την ετοίμασαν τα «Κρυσταλλάκια», τα παιδιά της, γι' αυτήν.

Γιατί μπορεί ο Θεός να της έδωσε μια θυγατέρα, με το έργο της όμως, έργο ζωής, απόκτησε πολλούς πάρα πολλούς «γιους» και «κόρες». Κι ήταν το βράδυ όλοι εκεί. Αρχές, φίλοι, συγγενείς, χωριανοί, συνεργάτες, αλλά προπαντός «τα παιδιά» της. Μαζεύτηκαν όλοι εκεί γιατί τα καλούσε το χρέος, η ευγνωμοσύνη, για ένα «ευχαριστώ» κι ένα κερί. Κι ήταν συγκινητικό να βλέπεις «τα παιδιά της» ώριμα πια, γονείς και παππούδες με τη λάμψη της εφηβείας στα μάτια, όπως τότε που έζησαν κοντά της.

Ο δήμαρχος Β. Τζουμέρκων **κ. Σεντελής**, χαϊρετίζοντας στάθηκε στο βλέμμα της το αετίσιο και ευχαρίστησε για την μεγάλη προσφορά της στο Συρράκο.

Ο δήμαρχος Ζαγορίου **κ. Παπαναστασίου** συνέχισε τονίζο-

ντας την αγάπη και το ενδιαφέρον της Ερμηνείας για το χωριό του συζύγου της τα Άνω Πεδινά, για τη Λαμπριάδιο και το μοναστήρι της Ευαγγελίστριας που βοήθησε με πολλούς τρόπους.

Κι ύστερα ένα «Κρυσταλλάκι», ένα δικό της παιδί, ο αντιπεριφερειάρχης Γιάννης Καραμπίνας, μίλησε απ' την καρδιά του εκφράζοντας και τ' άλλα παιδιά για την Ερμηνεία που τα γύρισε σ' όλο τον κόσμο, για τα ποιήματα που τους δίδαξε με τη ζωή και τα ταξίδια της, για τις μοναδικές εμπειρίες που τους χάρισε. Η καθηγήτρια Ιατρικής, στενή της φίλη και συγγενής **κ. Αγνάντη**, ανέφερε το μεγάλο έργο της στον άνθρωπο και την παράδοση.

Συντονιστής της όλης διοργάνωσης ο **κ. Θεμιστοκλής Γείτονας**, ένα αγαπημένο της Συρρακιωτόπουλο, που μεγάλωσε κοντά της. Παππούς πια, με έκδηλη συγκίνηση, παρουσίασε με άνεση και υπευθυνότητα, με σεβασμό και δέος τους ομιλητές συνοδοιπόρους στο μεγάλο οδοιπορικό της Ερμηνείας, ξαναζώντας την πορεία την πολύχρονη στο πλευρό της.

Στη συνέχεια ο **κ. Γείτονας** έδωσε το λόγο στον αντιπρόεδρο του Συλλόγου – μια ζωή, σχεδόν πενήντα χρόνων – τον Πανωσουδενιώτη εκπαιδευτικό **Γιώργο Δούβλη**, ο οποίος ξεδίπλωσε το βιογραφικό της, το όραμα και την πορεία της.

«Με τη λιτή αυτή τελετή, επιθυμία των μελών του Ηπειρωτικού Λαογρ. Ομίλου «Κρυστάλλης» είναι να αποδώσουμε την οφειλόμενη τιμή στη μνήμη της αλησμόνητης Ερμηνείας Φωτιάδου για την μεγάλη προσφορά της στον τόπο μας και την πατρίδα «γενικότερα» τόνισε ο ομιλητής.

Γόνος της αρχοντικής οικογένειας Μπανιά γεννήθηκε στην Άρτα.

Μεγαλωμένη σε ιδιαίτερο περιβάλλον με ευαισθησίες, φοίτησε στη Νομική Σχολή Αθηνών.

Μια πανέμορφη μορφωμένη αρχοντοπούλα ήρθε νύφη στο Ζαγόρι, στο αρχοντικό του καλότατου διακεκριμένου νευρολόγου-ψυχιάτρου Αθανασίου Φωτιάδη από τα Πάνω Σουδενά. Δημιούργησε μια εξαιρετική οικογένεια, που συμπλήρωσε η μονακριβή Ανδρονίκη, ιατρός, διευθύντρια σήμερα της Ψυχιατρικής Κλινικής του Νοσοκομείου Χατζηκώστα, συνδιάζοντας την επιστημονικότητα, με την ανθρωπιά και το σπάνιο ήθος.

Η Ερμηνεία έζησε και δραστηριοποιήθηκ στα Γιάννινα σχεδόν εξήντα χρόνια.

Και συνέχισε ο **κ. Δούβλης**: «Στο πρόσωπο της εκλεκτής αυτής κυρίας από νωρίς συναντήθηκαν αρμονικά η πνευματική οξυδερκεια, η ορθή κρίση, το ασίγαστο πάθος για προσφορά και διάκριση. Πνεύμα ανήσυχο, σπινθηροβόλο, άτομο με ατσάλινη θέληση, με απεριόριστη υπονομή κι επιμονή, προικισμένη με σπάνια πνευματικά και ψυχικά προσόντα, σχεδόν εύκολα πετύχαινε τους φιλόδοξους στόχους της, γιατί για την Ερμηνεία η αποτυχία ήταν έννοια άγνωστη κι απαγορευτική. Καθήλωνε τους συνομιλητές της με τον ορθό και γλαφυρό λόγο της. Χειριζόταν άριστα την Ελληνική και μιλούσε άνετα την Γαλλική και Ιταλική.

Ήταν μια ζηλευτή και πολύπλευρη προσωπικότητα. Μελετούσε κι έγραφε συνέχεια. Πάνω από σαράντα τα βιβλία της.

Φύση εξαιρετικά δραστήρια από τα νεανικά της χρόνια, άρχισε την κοινωνική της δράση με το Σώμα Ελληνίδων Οδηγών, εργάστηκε για την καταπολέμηση του αλκοολισμού και πρόσφερε τις υπηρεσίες της ως εθελόντρια αδεραφή του Ερυθρού Σταυρού, αλλά και πρώτη αυτή οργάνωσε τους κτηνοτρόφους του Συρράκου και της ευρύτερης περιοχής. Γιατί η μεγάλη της αγάπη ήταν η πατρίδα της το Συρράκο.

Το μεγαλύτερο πάθος της όμως ήταν η **παράδοση**, γιατί πίστευε βαθιά ότι το έθνος για να επιζήσει και να προκόψει πρέπει να επιστρέψει στις ρίζες του.

Έτσι το 1962 ίδρυσε τον Ηπειρωτικό Λαογραφικό Όμιλο Κρυστάλλη, με τον οποίο ως η αυθεντικότερη πρέσβειρα επισκέφτηκε και στήριξε τους ομογενείς μας στις πέντε Ηπείρους».

Κι έγινε γι' αυτή έργο ζωής, η συνώνυμη Ερμηνεία και Κρυστάλλης: Παράδοση για την Ερμηνεία είναι η γνήσια, η ανόθευτη, η αυθεντική ζωή χωρίς ωραιολογία, όπως την έζησε στο αγαπημένο της Συρράκο αλλά και στο Ζαγόρι. Αυτήν την παράδοση την ταξίδεψε σ' όλη τη γη σαν άλλος Μέγας Αλέξανδρος σ' ένα ταξίδι γνώσης, μάθησης, εμπειριών, πολιτισμού εν τέλει.

Ταξίδι που την γέμισε πείρα και σοφία αλλά κι αναγνώριση και βραβεία και διακρίσεις. Αχώριστοι σύντροφοί της η γυμνάστρια **Λίτσα Αράπη** και η μηχανικός **Ιωάννα Χολέβα**.

Τα απαρτίθησε με δέος ο καθηγητής **Βασίλης Κασίκος**, παιδί της κι αυτό, στενός της συνεργάτης και συνοδοιπόρος. Βουβή η αίθουσα άκουγε τις τιμές που αξιώθηκε η ιδιαίτερη αυτή γυναίκα, καθώς η φωνή του Βασίλη, τραγικά σοβαρή, ανέφερε ένα-ένα τα κλειδιά, τα αριστεία, τα βραβεία, τις διακρίσεις από ανθρώπους, ξεχωριστούς, μεγαλόσημους, προσωπικότητες που υποκλήθηκαν στο έργο τους.

Ο φιλόλογος **Ιπποκράτης**

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΦΩΤΙΑΔΟΥ

Αλέξης, το Συρρακιωτόπουλο που είχε την επιμέλεια των περισσότερων βιβλίων της, αναφέρθηκε στο συγγραφικό της έργο και την αγάπη της στο Συρράκο. Μεγάλη η πνευματική της προσφορά και πλούσιο το συγγραφικό της έργο, απόσταγμα των πολύχρονων ταξιδιών της, των ηθών της ζωής, των τόπων που επισκέφτηκε. Άλλη τόση και η λατρεία της για το χωριό της το ξακουστό Συρράκο του Κρυστάλλη. Ξαν σταυραητός κι αυτή πέταξε πάνω από ωκεανούς και οροσειρές, αλλά πάντα στον τόπο της γύριζε. Κάθε ταξίδι άρχιζε με προσευχή στη Συρρακιώτισσα Αγ. Παρασκευή και σ' αυτή άναβε κεριό ευχαριστήριο στην επιστροφή. Εκεί ήταν ακουμπισμένη η καρδιά της.

Γι' αυτό στο χωριό της δώρισε το σπίτι της, μουσείο για τις επερχόμενες γενιές μ' όλους τους θησαυρούς του, «Το παραδοσιακό σπίτι στο Συρράκο» της Ερμηνείας, το σπίτι-προσφορά μεγαλειώδης στον τόπο της.

Κι ύστερα η αναδεχτή της, η γιατρός **Κατερίνα Ζιώγα** κι αυτή Κρυστάλλης «απ' την ποδιά της» όπως έλεγε, μας πήρε από το χέρι και μας έκανε το γύρο της γης παρέα νοστή με την Ερμηνεία και τον Κρυστάλλη της.

Παρακολουθώντας τα video ταξιδέψαμε μαζί τους πρώτα στην Ελλάδα απ' όπου άρχισε δειλά-δειλά το οδοιπορικό της ζωής της με γνήσιες φορεσιές, με αναπαραστάσεις σκηνών, αυθεντικών της ζωής, με χορούς, δρώμενα πρωτοποριακά για την εποχή της, τραγούδια νοσταλγικά που έμειναν ανεξίτηλα, στη μνήμη. Γρήγορα άνοιξε μεγάλους δρόμους. Δεν την χωρούσε ο τόπος. Ήθελε αυτά να τα γνωρίσει όλος ο κόσμος. Έτσι άρχισε το οδοιπορικό της το 1972 με τη γαλανόλευκη να κυματίζει στην Κων/πολη, στη Γερμανία, στη Σαρδηνία. Πρώτη πάτησε την τότε Αλβανία. Ύστερα στην Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ρωσία, την Σκανδιναβία. Το 1977 «κατέκτησε» την **Αφρική**, ανταποκρινόμενη σε προσκλήσεις Υπουργείων Πολιτισμού.

Το 1978 έκανε Χριστούγεννα και Πρωτοχρονιά στην **Αμερική** και τα μικρά θεατρικά της, τα «Κρυστάλλια» ξεσήκωνε τους

ομογενείς.

1979. Ο Κρυστάλλης κι η Ερμηνεία πάτησαν την **Ασία** και γνώρισαν τον ιδιαίτερο πολιτισμό της. Το 1992 ολοκλήρωσε το γύρο του κόσμου με την κατάκτηση της 5ης Ηπείρου της Αυστραλίας. Ένας θηλυκός Οδυσσέας που «πολλών ανθρώπων είδεν άστεα και νόον έγνω».

Η Ερμηνεία δίδαξε και έκανε πραγματικότητα την πολυπολιτισμικότητα ταξιδεύοντας με τα «παιδιά» της στις πέντε Ηπείρους, πριν ακόμη εφευρεθεί ο όρος. Κι έδωσε την ευκαιρία στα Ηπειρωτόπουλα να ταξιδέψουν, να δουν, να μάθουν, να ανταλλάξουν ιδέες, σκέψεις, πολιτισμό, σε εποχές δύσκολες, σε εποχές που οι νέοι μπορούσαν να ονειρευτούν, όχι όμως να ταξιδεύουν.

Κι έκλεισε τον κύκλο της αυτή η χαρισματική μορφή με δωρεές κι ευεργεσίες σε μουσεία και συλλογές, σε συλλόγους και ιδρύματα μέσα κι έξω απ' την Ελλάδα.

Τελευταία ευεργεσία η δωρεά της κτηματικής περιουσίας της στα Άνω Πεδινά, στη Σχολή και στο Μοναστήρι, όπως θα επιθυμούσε κι ο καλότατος «Νάσος».

Τελειώνοντας θα ήθελα να αναφέρω τα λόγια της **κ. Ζιώγα**.

«*Εμείς τα παιδιά του Ομίλου Κρυστάλλης, τα παιδιά της Ερμηνείας, θα την θυμόμαστε με αγάπη, με νοσταλγία, καθένας τη δική του Ερμηνεία, τη μάνα, τη νονά, τη θεία, την Κυρία Ερμηνεία που μας άνοιξε δρόμους μακρινούς κι άγνωστους, που έγιναν για τους περισσότερους από μας «δρόμοι ζωής».*»

Σπαραχτικό το κλαρίνο με την Ερμηνεία λεβέντισσα στον τελευταίο της χορό τη «Γενοβέφα», έδωσε το στίγμα της ζωής της. Έτσι σαν τους διάττοντες που αφήνουν στο πέρασμά τους μια φωτεινή γραμμή και χάνονται στην αιωνιότητα.

Ήταν μια μοναδική βραδιά. Την περίσσια συγκίνηση ανέλαβε να ελαφρύνει η λατρεμένη της Άντα, το «ένα κλωνί», όπως μου έλεγε, σαν «ευχαριστώ» μ' ένα κρασί στην μνήμη της.

Αμάραντα της ευγνωμοσύνης τα άνθη! Τώρα που ο σταυραητός διπλωσε τις φτερούγες του, το φυτώριό απεδείχθη γόνιμο!

Ο σπόρος καρποφόρησε! Άς είσαι αναπαυμένη!

Δεν άνθισες «επί ματαίω»...

ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΠΥΡΟΥ

Δημοτικός Σύμβουλος Δήμου Ζαγορίου

Προς: Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων Πολιτισμού και Αθλητισμού
Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων & Τεχνικών Έργων Ηπείρου
Ασώπιου 453 32 Ιωάννινα

ΚΟΙΝ. 1. Δήμο Ζαγορίου - 44007 Ασπράγγελοι
2. Αστυνομική Δ/ση Ιωαννίνων - 451 10 Ιωάννινα

ΘΕΜΑ: «Καταστροφές στο πέτρινο γεφύρι Καμπέρ Αγά»

Τις τελευταίες ημέρες άγνωστοι, στην προσπάθειά τους να βρουν κρυμμένο θησαυρό προξένησαν μεγάλες καταστροφές στο πέτρινο γεφύρι Καμπέρ Αγά.

Συγκεκριμένα αφαίρεσαν τμήμα του τοίχου στο πλάι της αριστερής μικρής καμάρας, καθώς επίσης και τμήμα του στηθαίου. Τα νερά από τις βροχοπτώσεις των ημερών εισέρχονται ανεξέλεγκτα στο σώμα του γεφυριού και υπάρχει κίνδυνος ακόμα και κατάρρευσής του. Το γεφύρι επίσης έχει υποστεί τελευταία και άλλες ζημιές, οφειλόμενες κυρίως στη φθορά του χρόνου και πρέπει και αυτές να αποκατασταθούν.

Το γεφύρι Καμπέρ Αγά, ως γνωστό έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέο μνημείο και είναι μοναδικό ως προς τη μορφή του.

Πριν θρηνησουμε την απώλεια ενός ακόμα γεφυριού στο Ζαγόρι, είναι αναγκαίο η άμεση παρέμβασή σας, ώστε να γίνουν οι πρώτες εργασίες επισκευής και στη συνέχεια να γίνουν όλες οι απαραίτητες εργασίες αποκατάστασης και συντήρησής του, όταν το επιτρέψουν οι καιρικές συνθήκες.

Σημειώνεται ότι από τον πρώην Δήμο Ανατολικού Ζαγορίου έχει συνταχθεί Μελέτη συντήρησης και αποκατάστασης του γεφυριού, εγκριμένη από την Υπηρεσία σας, την οποία μπορείτε να αξιοποιήσετε σε συνεργασία με το Δήμο Ζαγορίου για την οριστική επίλυση του προβλήματος.

Μηλιωτάδες, 8 Δεκεμβρίου 2012

Βασίλης Σπύρου

Δημοτικός Σύμβουλος Δήμου Ζαγορίου

Πρώην Δήμαρχος Ανατολικού Ζαγορίου

Αγωνιστικό Μπριτζ Ιωαννίνων

Αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε αρχικά όλη την κοινότητα των Α. Πεδινών που συνέβαλε στην άρτια διοργάνωση του εκδρομικού μας τουρνουά που διεξήχθη με απόλυτη επιτυχία στο Συνεδριακό Κέντρο.

Ιδιαίτερα ευχαριστούμε τον Δήμαρχο Γ. Παπαναστασίου για την αμέριση συμπαράσταση που μας προσέφερε σε όλους τους τομείς.

Ευχαριστούμε:

– Τον Α. Δεμάτη που κατέστρωσε τον σχεδιασμό της τέλειας λειτουργίας του Συνεδριακού με αποτέλεσμα να προκύψει ένα απεγάδιαστο 3ήμερο αγωνιστικής δράσης.

– Τον Πολιτιστικό Σύλλογο του χωριού που φρόντισε να υπάρχει ένα άρτιο κυλικείο με παραδοσιακά εδέσματα του χωριού. Όλους τους επιχειρηματίες του χωριού για την ευγενική φιλοξενία που προσέφεραν σε όλους τους αθλητές και τους συνοδούς τους.

Παραδοσιακός Ξενώνας

Αφοί Ράπτη

Καπέσοβο Ζαγορίου
Ιωάννινα, Τ.Κ.: 44007
Τηλ.: 26530 71727 - 71708
κιν.: 6974 443640

www.mousafirontas.gr

Η Ερμηνεία με παραδοσιακή στολή...

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΑΥΓΟΥΣΤΟ 2012 ΣΤΟ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ Πέτρος (Παπαβασιλείου): Η ζωή και το έργο ενός Τσεπελοβίτη δημιουργού

Το παρόν κείμενο βασίζεται στην ομιλία που εκφωνήθηκε στα εγκαίνια της Μόνιμης Συλλογής του έργου του διεθνώς διακεκριμένου καλλιτέχνη Πέτρου (Παπαβασιλείου) στην Πινακοθήκη του Τσεπελόβου στις 20 Αυγούστου του 2012. Στο πλαίσιο του παρόντος κειμένου θα επιχειρηθεί η σύντομη σκιαγράφηση της καλλιτεχνικής πορείας του καλλιτέχνη και η συνοπτική παρουσίαση των βασικών γνωρισμάτων του έργου του.

Ο Πέτρος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1928. Είναι ο δεύτερος από τους τέσσερις γιους του Σπύρου και της Κατερίνας Παπαβασιλείου. Ο πατέρας του είχε καταγωγή από το Τσεπέλοβο και η μητέρα του από τη Μύκονο. Ο Πέτρος έζησε τα παιδικά του χρόνια στην Αθήνα, τη Βέροια και τη Θεσσαλονίκη, όπου μετακόμισε η οικογένειά του κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Η οικογένεια επέστρεψε στην Αθήνα μετά τον πόλεμο, όπου ο Πέτρος ολοκλήρωσε της λυκειακές του σπουδές. Το 1949 εισήχθη στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών από όπου αποφοίτησε το 1956. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του τιμήθηκε με τέσσερα βραβεία στην Ξυλουργαφία και τη χαλκογραφία. Τα επόμενα δυο χρόνια διδάξε ως βοηθός του καθηγητή χαρακτικής Γιάννη Κεφαλληνού. Το 1958 έλαβε υποτροφία από το ιταλικό Υπουργείο Διεθνών Υποθέσεων και Πολιτισμικών Σχέσεων και μετέβη στην Ιταλία για μετεκπαίδευση.

Ο Πέτρος παρακολούθησε μαθήματα στο Πανεπιστήμιο για Ξένους στην Περούτζια, όπου παρουσίασε και την πρώτη έκθεση έργων του. Συμμετείχε επίσης σε πολλές συλλογικές εκθέσεις, κερδίζοντας το δεύτερο βραβείο χαρακτικής στη Μπιενάλε της Αλεξάνδρας το 1959. Τον ίδιο χρόνο κέρδισε τον πανελλήνιο διαγωνισμό που προκηρύχθηκε για την πλήρωση της έδρας Γραφικών Τεχνών στο Πολυτεχνείο της Αθήνας, με την προϋπόθεση να εξειδικευθεί περαιτέρω στις χαρακτηριστικές τεχνικές. Με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών συνέχισε την εξειδίκευσή του πρώτα στο Ουρμπίνο και έπειτα στο Ινστιτούτο Ριτσόλι στο Μιλάνο. Παράλληλα, εργάστηκε ως γραφικός καλλιτέχνης και εικονογράφος σε εκδοτικούς οίκους. Την ίδια εποχή νυμφεύτηκε την Ιταλίδα Piera Gatta, που μόλις είχε αποφοιτήσει από το Πανεπιστήμιο Bocconi με πτυχίο στη φιλολογία.

Το 1962 ο Πέτρος ίδρυσε σε συνεργασία με τον επιχειρηματία

Renato Cerrago το καλλιτεχνικό εργαστήριο Grafic Olimpia και ασχολήθηκε επαγγελματικά με την εικονογράφηση και εκτύπωση εκδόσεων τέχνης. Τότε ήταν που αποφάσισε να μην επιστρέψει τελικά στην Ελλάδα και να εγκαταλείψει την έδρα Γραφικών Τεχνών στο Πολυτεχνείο της Αθήνας. Την εποχή αυτή γεννήθηκαν και τα παιδιά του Αλέξης και Μικέλα. Ο Πέτρος εγκαταστάθηκε λοιπόν μόνιμα στην Ιταλία που έγινε η δεύτερη πατρίδα του. Τις δεκαετίες που ακολούθησαν ήταν ιδιαίτερα παραγωγικός, φιλοτεχνώντας λάδια σε μουσαμά, ξυλογραφίες, χαλκογραφίες, λιθογραφίες, λιθογραφίες. Το έργο του παρουσιάστηκε σε ατομικές και συλλογικές εκθέσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, ενώ τιμήθηκε με διάφορα βραβεία σε διεθνείς διαγωνισμούς (Μπιενάλε Βαρκελώνης, Μόντε Κάρλο, ΕΟΤ-Ξένιος Δίας).

Η διεθνής αναγνώριση του Πέτρου δεν είναι τυχαία. Το εικαστικό του έργο άρχισε να κερδίζει υποστηρικτές ήδη από το τέλος της δεκαετίας του 1950. Για παράδειγμα, ο πρόεδρος της Ένωσης Ιταλών Χαρακτών, Gabriel Mendel, χαρακτήρισε τον Πέτρο ως «τον Ορφέα της ελληνικής χαρακτικής» και περιέγραψε το έργο του ως «συγχρόνως μεγαλειώδες και βαθύτατα προσωπικό». Τη δεκαετία του 1960 εδραιώθηκε στην ιταλική καλλιτεχνική σκηνή, ενώ κέρδισε και την εκτίμηση της διεθνούς καλλιτεχνικής κοινότητας. Το έργο του αποτιμήθηκε θετικά από σημαντικούς συλλέκτες και εμπόρους τέχνης, όπως ο Έλληνας Αλέξανδρος Ιόλας που οργάνωσε εκθέσεις του καλλιτέχνη στις γκαλερί του στη Γενεύη, την Αθήνα, τη Νέα Υόρκη και το Παρίσι, καθώς και από Ιταλούς τεχνοκριτικούς (Valsecchi, Carrieri, Carluccio) και εκδότες (Vanni Scheiwiller) που συνέγραψαν και δημοσίευσαν κριτικά σημειώματα για τον Πέτρο.

Ο Πέτρος συνδέθηκε φιλικά με σημαντικές προσωπικότητες των τεχνών και των γραμμάτων: τον Χιλιανό σουρεαλιστή Roberto Matta ο οποίος αφιέρωσε στον Πέτρο ένα έργο του· τον Ιταλό κριτικό και ποιητή Raffaele Carrieri που συνέγραψε ποιήματα για τον Πέτρο· τους Έλληνες ποιητές Γιάννη Ρίτσο και Οδυσσέα Ελύτη με τους οποίους συνεργάστηκε για την εικονογράφηση των ποιητικών συλλογών. Ο Πέτρος διατηρούσε σχέσεις και με Έλληνες καλλιτέχνες της εποχής του. Το σπίτι του μάλιστα στο Μιλάνο έγινε τόπος συνάντησης μιας ομάδας Ελλήνων δημι-

ουργών που απαρτιζόταν από τους Ακριθάκη, Παύλο, Τσόκλη, Τάκη και Φασσιανό. Σημαντική υπήρξε και η γνωριμία του με τον Ιταλό εκδότη Italo Grandi που οργάνωσε πολλές εκθέσεις για τον Πέτρο και εξέδωσε καταλόγους αφιερωμένους στον καλλιτέχνη. Σημαντικό ρόλο στη ζωή του Πέτρου έπαιξαν και δύο Έλληνες, ο Κώστας Σερέζης, δημοσιογράφος και ιδρυτής της Γκαλερί Αργώ στην Αθήνα, και ο Νικόλαος Βελισσιώτης, διευθυντής του Κέντρου Τέχνης Ντε Κίρικο στο Βόλο. Και οι δύο οργάνωσαν διάφορες εκθέσεις προς τιμή του Πέτρου στην Ιταλία και την Ελλάδα.

Πολλά κείμενα έχουν γραφτεί για τον Πέτρο στον περιοδικό και ημερήσιο τύπο αλλά και σε καταλόγους εκθέσεων. Οι τεχνοκριτικοί τον συνέδρασαν με εικαστικά ρεύματα του 20ου αιώνα, όπως ο ορφισμός, ο αφηρημένος εξπρεσιονισμός και ο σουρεαλισμός. Κοινός γνώμονας όλων αυτών των κινημάτων, παρά τις όποιες διαφορές τους, είναι η ανατροπή των κανόνων της παραδοσιακής ζωγραφικής και η δημιουργία μιας ανανεωμένης εικαστικής γλώσσας, συχνά αφαιρετικής. Αυτή η ελευθερία εικαστικών μέσων που προσφέρεται στους καλλιτέχνες του 20ού αιώνα βρήκε γόνιμο έδαφος και στο έργο του Πέτρου. Ο Πέτρος διαμορφώνει μέσα από πειραματισμούς χρόνων μια εικαστική γλώσσα που δεν είναι αναπαραστατική, δεν έχει δηλαδή σκοπό να αποτυπώσει τον εξωτερικό κόσμο όπως τον γνωρίζουμε. Η τέχνη του Πέτρου είναι βαθειά συμβολική, αφού μιλάει με εικόνες που αντλούνται από τον εσωτερικό κόσμο του καλλιτέχνη: αναμνήσεις, και βιώματα, όνειρα και εφιάλτες, οράματα συγχωνεύονται σε συνθέσεις που βρithουν από αντιθέσεις. Χρήση εκρηκτικών χρωμάτων και διαβάθμιση τόνων, κατάργηση περιγραμμάτων, φόρμες που συγκρούονται και συγχωνεύονται, μείωση ή και απουσία προοπτικής αποτελούν ορισμένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του ύφους του.

Ωστόσο, σε αντίθεση με άλλους σύγχρονους καλλιτέχνες που αναζητούν λύσεις σε ζητήματα αισθητικής, η τέχνη του Πέτρου είναι βαθύτατα πνευματική. Το εικαστικό του ιδίωμα μαρτυρεί την απόπειρά του να εκφράσει με καθαρά προσωπικό τρόπο τους προβληματισμούς του γύρω από θέματα πανανθρώπινα: το μυστήριο της ζωής, η αέναη μεταμόρφωση των πάντων, η απειλή της τεχνολογίας στο φυσικό περιβάλλον, η σχέση ανθρώπου και τέχνης, η άφατη διάσταση της φύσης. Η φιλοσοφία των προσω-

κρατικών και η θεωρία του Ηράκλειτου για τη ρευστότητα και την αιώνια αλλαγή των πραγμάτων, η θεωρία του Αριστοτέλη για την ενδελέχεια, η ελληνική μυθολογία και ποίηση επίσης εμπνέουν και γονιμοποιούν το έργο του Πέτρου έως σήμερα. Με άλλα λόγια, ο Πέτρος ανήκει στους καλλιτέχνες που αξιοποιούν τα εικαστικά μέσα για να εκφράσει τις μεταφυσικές του ανησυχίες και να αποκαλύψει τις μύχιες σκέψεις του, τις απόκρυφες επιθυμίες του και την ίδια του την ψυχή.

Τα έργα του μπορεί να μην είναι λοιπόν προσita με την παραδοσιακή έννοια διότι δε μιμούνται και δεν αντιγράφουν τη φύση, αλλά μορφοποιούν το αόρατο, το φανταστικό, το ψυχικό και το εσωτερικό. Οι εικαστικές εξομολογήσεις του Πέτρου είναι δύσκολο να μας αφήσουν ασυγκίνητους ή να μη μας προβληματίσουν, αφού ανοίγουν ένα διάλογο με όλους μας ξεχωριστά. Εξάλλου, αυτός είναι ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της σύγχρονης τέχνης: να εντάξει το θεατή στην καλλιτεχνική δημιουργία και να δώσει στον καθένα την ευκαιρία να διαβάσει τα έργα τέχνης με βάση το προσωπικό του σύστημα αξιών και συμβόλων. Η τέχνη του Πέτρου μας προσκαλεί λοιπόν να γνωρίσουμε όχι μόνο τον καλλιτέχνη αλλά και τον ίδιο μας τον εαυτό.

Σήμερα ο Πέτρος συνεχίζει να εργάζεται με την ίδια όρεξη της νιότης αποδεικνύοντας, όπως γράφει και ο ίδιος στο ποίημά του *Μούσα*, πως «ζωγραφίζοντας σου δίνει και βιώματα, όνειρα και εφιάλτες, οράματα συγχωνεύονται σε συνθέσεις που βρithουν από αντιθέσεις. Χρήση εκρηκτικών χρωμάτων και διαβάθμιση τόνων, κατάργηση περιγραμμάτων, φόρμες που συγκρούονται και συγχωνεύονται, μείωση ή και απουσία προοπτικής αποτελούν ορισμένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του ύφους του.

Βικτώρια Φερεντίνου
Δρ Ιστορίας και Θεωρίας
της Τέχνης

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Πολιτιστικό Σύλλογο Τσεπελόβου «Ο Τσούφλης» για το σημαντικό έργο που προσέφερε στην ανάδειξη του έργου του Πέτρου και την ευκαιρία που μου έδωσε να συμμετάσχω σε αυτή τη συλλογική προσπάθεια.

Μνημοσύνη Δημητρίου Βανδέρα

Ώσχημες καιρικές συνθήκες ζήσαμε στις 9-12-2012 στην Αρτσίστα με κρύο, βροχή, χιονόνερο και χιόνι, όμως αποζημιωθήκαμε με όμορφες στιγμές στις αίθουσες του ξενοδοχείου ABERRATIO. Σύσσωμο το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση του κ. Σταύρου Συκιώτη και βρεθήκαμε στην Αρτσίστα για τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Αριστηνού γιατρού Δημήτρη Βανδέρα.

Ο Τάκης Βανδέρας υπηρέτησε στρατιωτικός γιατρός στην Κόνιτσα και στη συνέχεια γιατρός του Νοσοκομείου της κωμόπολης μέχρι την συνταξιοδότησή του με το βαθμό του Διευθυντή. Γιατρός στο Νοσοκομείο και γιατρός για όλα τα χωριά της περιοχής, για φτωχούς και πλούσιους.

Έχαιρε του σεβασμού και της αγάπης όλων των κατοίκων της περιοχής. Η Κόνιτσα τον τίμησε με προτομή του στο προαύλιο του Νοσοκομείου που αποκαλύφτηκε στις 12-8-2012.

Η προτομή είναι έργο του Ελαφοτοπίτη γλύπτη κ. Μιχάλη Οικονομίδη, ο οποίος κατασκεύασε και δεύτερη για να στηθεί στην Αρτσίστα. Μετά την Κόνιτσα ήρθε και η σειρά της Αρτσίστας να τιμήσει το τέκνο της. Έτσι ο κ. Σταύρος Συκιώτης ως ανάδοχος ανέλαβε το δύσκολο εγχείρημα.

Στη ζεστασιά του ξενοδοχείου ο κ. Σταύρος Συκιώτης μας μίλησε για τον γιατρό Δημήτρη Βανδέρα και για την ιατρική επιστήμη γενικότερα. Ξεκίνησε από τον Ιπποκράτη, πατέρα της ιατρικής επιστήμης, πέρασε απ' τους βικογιατρούς και κατέληξε στην σημερινή κατάσταση.

Δεύτερος ομιλητής ο κ. Μιχάλης Οικονομίδης που αναφέρθηκε στο γιατρό Δημήτρη Βανδέρα και στο κοινωνικό του έργο και στο στήσιμο της δεύτερης προτομής του στο παρκάκι δίπλα στην όμορφη εκκλησούλα του Αγίου Νικολάου.

Μετά τις ομιλίες ψάλλθηκε τρισάγιο μπροστά στην προτομή του γιατρού και έγιναν τα αποκαλυπτήριά της από τον κ. Σταύρο Συκιώτη και τον τοπικό εκπρόσωπο της κοινότητας κ. Δημήτρη Γκατζέ.

Ακολούθησε δεξίωση στο ξενοδοχείο παρουσία των κατοίκων της Αρτσίστας και αρκετών επισκεπτών απ' το Ζαγόρι και την Κόνιτσα.

Απόστολος Ντιναλέξης

Εν Αρίστη Ζαγορίου

Ζαγορίσιας ευποιίας συνέχεια...

Ελένης Οικονομίδου Δουθλή

Ο κ. ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΥΚΙΩΤΗΣ

Με κάθε επισημότητα, όπως αξίζει σε μια τέτοια μεγάλη και ιδιαίτερης σημασίας χειρονομία, έγιναν την Κυριακή 9 Δεκεμβρίου τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Αριστηνού γιατρού **Δημητρίου Βανδέρα**.

Ο γιατρός, μορφή ιδιαίτερα αγαπητή και σεβαστή υπηρετούσε στην Κόνιτσα. Πιστός κι αφοσιωμένος στις διδαχές του μεγάλου Ιπποκράτη σ' όλη του την πορεία έβαζε μπροστά τον άνθρωπο, τον ανθρώπινο πόνο και πώς να τον «μερώσει» κι όχι το βάλαντιο.

Σαν καλός Σαμαρείτης γύριζε σ' όλα τα χωριά της περιοχής και με το γαϊδουράκι ακόμα εκεί που δεν έφθανε το υπηρεσιακό αυτοκίνητο, φροντίζοντας τους ασθενείς του και προσφέροντας και τα φάρμακά τους ακόμη.

Ιδιαίτερη σημασία όμως έχει το γεγονός ότι η προτομή του γιατρού φιλοτεχνημένη από τον Ζαγορίσιο Τεερβαριώτη γλύπτη και γνωστό λάρτη του Ζαγορίου **Μιχάλη Οικονομίδη**, δεν έγινε δαπάναις ενός συλλόγου ή μιας ομάδας ανθρώπων όπως συνήθως γίνεται. Την έστησε η ευγνωμοσύνη **ενός** ηλικιωμένου αλλά δραστήριου και ευαίσθητου κατοίκου της Αρίστης του κ. **Σταύρου Συκιώτη**.

Ιδιαίτερης ευαισθησίας άνθρωπος, γαλουχημένος με τα νάματα μιας άλλης παιδείας, της ανθρωπιστικής, θεώρησε καθήκον, χρέος ελάχιστο να τιμήσει μ' αυτό τον τρόπο και να διαωνίσει τη μνήμη του γιατρού.

Ο δάσκαλος και κατόπιν Τραπεζικός υπάλληλος κ. Συκιώτης, μετά τη σύνταξή του ασχολείται με πάθος με τον τόπο του.

Πολυγραφότατος, κρατά μόνιμα τη στήλη του χρονογραφήματος στο περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» ψάχνει παλιές φωτογραφίες, φωτογραφίζει αντικείμενα, σχεδιάζει δράσεις, οραματίζεται για το χωριό του. Ένας ξεχωριστός Ζαγορίσιος, με άλλες αρχές και αξίες που ψάχνει με το φανάρι τον Διογένη να βρει σήμερα. Και έβαλε σκοπό, παραβλέποντας το κόστος που δεν συγκρίνεται με του γιατρού την προσφορά και με την σύνταξή του και μόνο να στήσει την

προτομή του. Κι αντάμωσαν έτσι σήμερα, στην Αρίστη στο αρχοντοχώρι του Ζαγορίου ο ανθρωπισμός του γιατρού Βανδέρα με το μεγαλείο, την αρχοντιά και την ευγνωμοσύνη της ψυχής του Σταύρου Συκιώτη.

Κι αναρωτιέται κανείς κι όχι άδικα, υπάρχουν στην εποχή μας τέτοιοι άνθρωποι, τόσο καλλιεργημένες κι ευαίσθητες ψυχές;

Ο υλιστικός και εγωκεντρικός κόσμος μας δεν μας έχει συνηθίσει σε τέτοιες χειρονομίες.

Σαν Ζαγορίσια στέκομαι με σεβασμό στην προσφορά του γιατρού που έκανε το καθήκον του όπως του επέβαλε το επάγγελμα – λειτουργημά του κι ο όρκος του Ιπποκράτη.

Στέκομαι όμως δύο φορές, μπροστά στο μεγαλείο της ψυχής του σύγχρονου, συνεχιστή της Ζαγορίσιας εποποιίας! Αμάραντα τα άνθη της ευγνωμοσύνης σου με την προτομή, θα κάνουν τους συγχωριανούς σου να καμαρώνουν και θα διδάσκουν τις γενιές των Ζαγορίσιων, τι μπορεί να κάνει, ακόμη και στις μέρες μας τις ισχνές, η Ζαγορίσια φιλοξενία φιλτάτε κ. Σταύρο Συκιώτη.

Η πράξη σου, η προσφορά σου ας γίνει φόρος που θα φωτίζει τα σκοτάδια της μίζερης ζωής μας. Κι ίσως το παράδειγμα σου κι η τόσο ευγενική χειρονομία σου να βρει μιμητές γιατί το Ζαγόρι μας έχει ανάγκη!

Πώς τα χωριά μας θα λειτουργούν σωστά στα πλαίσια του «Καλλικράτη»

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΑΜΠΡΙΤΣΟΥ, πρώην Κοινοτάρχη Κρυόβρυσης Ιωαννίνων

Τα χωριά μας, μετά την κατάργηση των νομικών τους προσώπων (κοινοτήτων τους) με το νόμο 2539/97 (πρόγραμμα Καποδίστριας) και την υπαγωγή της διοικήσεώς τους σε συσταθέντες και υπάρχοντες δήμους, έχουν αποδιοργανωθεί και οι δημότες τους (χωριανοί) έχουν γίνει άβουλοι, αδιάφοροι και απογοητευμένοι, διότι τους αφαιρέθηκε αναγκαστικά: α) το φυσικό τους δικαίωμα της τοπικής τους αυτοδιοίκησης, που είχαν και κατά την Τουρκοκρατία, σε ό,τι αφορά τις τοπικές τους υποθέσεις και το νοικοκύρεμα του χωριού τους και β) η ιδιωτική περιουσία των χωριών τους, που ανήκει αποκλειστικά και μόνον στην ολότητα των κατοίκων και όχι στο πλασμένο από το νόμο άυλο νομικό πρόσωπο της κοινότητας, με μία απλή διάταξη νόμου που αντίκειται στις, περί προστασίας της ιδιοκτησίας διατάξεις του Συντάγματος και του Ευρωπαϊκού Δικαίου.

Με τον νόμο 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης), τα χωριά εξακολουθούν, μεν, να υπάγονται στους δήμους, χωρίς νομική προσωπικότητα, αποφασιστική αρμοδιότητα και περιουσία, αλλά για την, κατά τα άλλα, οργάνωση και λειτουργία αυτών, διορθώθηκαν και βελτιώθηκαν πολλά. Με μία σειρά διατάξεων του νόμου αυτού (άρθρα 2 παρ. 2, 8, 59 παρ. 4, 67 παρ. 8 και 79-91) ρυθμίζεται επί νέας βάσεως, επαρκώς, αναλυτικά και αποτελεσματικά, η όλη διοικητική οργάνωση και λειτουργία των χωριών, τα οποία, από διαμερίσματα, μετονομάστηκαν σε Κοινότητες (τοπικές ή δημοτικές) και ορίζονται οι προς τούτο αρμοδιότητες, υποχρεώσεις και ευθύνες των τοπικών και των δημοτικών οργάνων. Με τα άρθρα, δε, 214-218 του νόμου 3463/2006 ορίζονται και τα δημοκρατικά δικαιώματα των δημοτών και των κατοίκων (χωριανών) για την ενεργό συμμετοχή αυτών στις τοπικές υποθέσεις και στις δραστηριότητες του χωριού τους.

Οι ρυθμίσεις που έγιναν με τις διατάξεις των προαναφερομένων άρθρων του Ν. 3852/

2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) για την διοικητική οργάνωση και λειτουργία των χωριών είναι συνοπτικά οι εξής:

1) Άρθρο 2. Τα χωριά ως 2.000 κατοίκους ονομάστηκαν τοπικές κοινότητες και παραπάνω από 2.000 κατοίκους δημοτικές κοινότητες.

2) Άρθρο 8. Οι τοπικές κοινότητες μέχρι 300 κατοίκους έχουν έναν εκπρόσωπο και οι υπόλοιπες, όπως και οι δημοτικές κοινότητες έχουν συμβούλια.

3) Άρθρα 91 και 84. Προβλέπεται κοινοτικό γραφείο με γραμματέα για γραφειοκρατική εξυπηρέτηση.

4) Άρθρο 59. Ορίζονται οι αρμοδιότητες των αντιδημάρχων.

5) Άρθρο 67. Προβλέπεται οι εκπρόσωποι των τοπικών και δημοτικών κοινοτήτων να μετέχουν με δικαίωμα ψήφου στις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου για ειδικά θέματα των κοινοτήτων τους.

6) Άρθρο 85. Προβλέπεται τουλάχιστον ετήσια γενική συνέλευση των χωριανών και συντάσσεται πρακτικό με προτάσεις προς το Δήμο.

7) Άρθρο 86. Η διοίκηση κάθε κοινότητας κατάρτιζε σχέδιο προϋπολογισμού εξόδων επομένου έτους και εισηγείται δράσεις για το επιχειρησιακό πρόγραμμα του δήμου.

Από την ανωτέρω παράθεση των γενομένων ρυθμίσεων προκύπτει ότι, με τις αρμοδιότητες, τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες που έχουν τώρα τα αρμόδια τοπικά όργανα και τα δημοτικά τοιαύτα, τα χωριά (κοινότητες), με την ενεργό συμπαράσταση των χωριανών, μπορούν να λειτουργήσουν διοικητικά, ως κοινότητες υπαγόμενες σε δήμους, πολύ καλύτερα από πριν. Εφαρμογή των νομίμων χρειάζεται και σωστή εκτέλεση του καθήκοντος.

Επομένως, αν, όπως λέγεται, πολλές κοινότητες του Νομού μας δεν οργανώθηκαν σωστά και υπολειμμένων διοικητικά, αυτό δεν οφείλεται σε έλλειψη αρμοδιοτήτων ή δικαιωμάτων, αλλά στη μη εφαρμογή των νομίμων από τα κατά

νόμον αρμόδια και υπεύθυνα τοπικά και δημοτικά όργανα, καθώς και στην έλλειψη ελέγχου των οργάνων αυτών.

Δυστυχώς, η προ 30ετίας κατάργηση του θεσμού των επιθεωρητών της τοπικής αυτοδιοικήσεως και της δημόσιας διοικήσεως, οι οποίοι διενεργούσαν υποχρεωτική, κάθε έτος, επιθεώρηση στις κοινότητες, στους δήμους και στις Νομαρχίες, εδημιούργησε την έλλειψη αυτή του ελέγχου και τα όσα εξ αυτής προέκυψαν.

Είναι γνωστό σε όλους ότι, χωρίς τακτική επιθεώρηση, προσεκτικό έλεγχο και επισταμένη αξιολόγηση, καμία, σχεδόν, αρχή και υπηρεσία και κανένας κλάδος του κρατικού μηχανισμού δεν λειτουργεί σωστά, αποδοτικά και αποτελεσματικά.

Αν δεν ελέγχεται κανονικά η λειτουργία του κρατικού μηχανισμού και αν δεν τιμωρείται η παράλειψη και η κακή του πράξη, ποτέ στο Κράτος μας δεν μπαίνει τάξη.

Η Αποκεντρωμένη Διοίκηση, που έχει την ευθύνη για την εποπτεία των ΟΤΑ, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι κοινότητες ως αποκεντρωμένα όργανα των δήμων, για να διαπιστώσει σε ποια κατάσταση ευρίσκεται η διοικητική οργάνωση και λειτουργία των κοινοτήτων και τα γραφεία και αρχεία αυτών, πρέπει να ζητήσει από τις κοινότητες αρχές αυτών όσα στοιχεία και όσες πληροφορίες χρειάζονται και μετά να πράξει, αναλόγως, το καθήκον της.

Τα χωριά μας (οι τοπικές κοινότητες), όταν έχουν οργανωμένο γραφείο και αρχείο και λειτουργούν σωστά και νόμιμα με την ενεργό συμμετοχή και την καλή συνεργασία των δημοτών και των κατοίκων (χωριανών), γίνονται πόλοι έλξεως των χωριανών και άλλων, ενδυναμώνεται η συνοχή αυτών και ο δεσμός τους με το χωριό και ενθαρρύνεται η τοπική δραστηριότητα. Όταν δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις αυτές, γίνεται το αντίθετο, με ζημία της υπαίθρου χώρας και του Κράτους μας, γενικότερα.

Οι Κοινότητες πρέπει να οργανωθούν και να λειτουργή-

σουν και τα χωριά πρέπει να αναζωογονηθούν, κατά το δυνατόν.

Η χώρα μας πάσχει από έλλειψη σωστής, κατά το πλείστον, εφαρμογής και λειτουργίας των νομών, της διαφάνειας και της χρηστής διοίκησης, αλλά και από τις επιπτώσεις που επιφέρει η έλλειψη αυτή εις βάρος της λειτουργίας και της οικονομίας του Κράτους και της διοικήσεως – εξυπηρέτησής των πολιτών αυτού.

Χωρίς επιθεώρηση, σωστό έλεγχο και αξιολόγηση των πάντων και χωρίς επιβολή κυρώσεων, όπου αυτές χρειάζονται, η εφαρμογή των νόμων και η καλή λειτουργία του εν γένει κρατικού μηχανισμού, δεν επιτυγχάνεται.

Και οι ελέγχοντες πρέπει να ελέγχονται.

Χρειάζεται, όμως:

α) **Να επανέλθει** η κακώς καταργηθείσα έμπειρη, εξειδικευμένη και αξιοκρατική υπαλληλική ιεραρχία, η οποία θα έχει την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λειτουργία της υπηρεσίας που στελεχώνεται αυτή και η οποία θα επιθεωρείται, ελέγχεται και αξιολογείται τακτικά.

β) **Στην κάθε θέση** να είναι ο ειδικός και κατάλληλος άνθρωπος (αξιοκρατία). Διαφορετικά, δεν θα έχουμε επιτυχία.

γ) Τα πολιτικά κόμματα να μαζέψουν τα χέρια τους από τον κρατικό μηχανισμό, τον οποίο οφείλουν να προστατεύουν και νοικοκυρεύουν για την καλή λειτουργία του κράτους, να παρακολουθούν την λειτουργία του και, όταν υπάρχει λόγος, να τον ελέγχουν αρμοδίως διά της Βουλής. Και όχι να τον κομματίζουν και να του δημιουργούν ανωμαλίες για κομματικά τους οφέλη, βλέποντας έτσι την πολιτεία για την εξουσία.

Μόνον έτσι θα διασφαλιστεί η νομιμότητα, η διαφάνεια και η χρηστή διοίκηση και μόνο έτσι θα καταστεί και πάλι οργανωμένος, πειθαρχημένος, αποδοτικός και αποτελεσματικός ο εν γένει Κρατικός μηχανισμός. Διαφορετικά, όσες άλλες προσπάθειες και αν γίνουν, δεν θα επιτύχουν.

Χρόνια τώρα... περιμένει την αναστήλωσή του

S.O.S. εκπέμπει το ιστορικό Σχολείο Διλόφου Ζαγορίου

Μόνη λύση το ΕΣΠΑ τονίζουν κάτοικοι της περιοχής

Σήμα κινδύνου για το ιστορικό σχολείο στο Δίλοφο Ζαγορίου εκπέμπουν οι κάτοικοι της περιοχής.

Το κτίριο παρουσιάζει αλλοιώσεις στην εξωτερική του πλευρά, που επηρεάζουν τη στατική του επάρκεια, γι' αυτό και καλούν, τόσο τον Δήμο, όσο και την Περιφέρεια Ηπείρου άμεσα να το εντάξουν στο ΕΣΠΑ ή σε κάποιο άλλο πρόγραμμα, για να το αναστηλώσουν.

Είναι χαρακτηριστικό, ότι το Δημοτικό Σχολείο Διλόφου, όπως και όλο το χωριό έχουν χαρακτηριστεί, όχι μόνο παραδοσιακά, αλλά ιστορικά και διατηρητέα. Το Δίλοφο μάλιστα είναι το μοναδικό χωριό στο Ζαγόρι που φέρει όλους αυτούς τους χαρακτηρισμούς! Ο Δήμος της περιοχής όμως, φαίνεται ότι μάλλον πήρε ... αψήφιστα το θέμα, αν και πρόκειται για την προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, από την οποία ουσιαστικά ζουν οι κάτοικοι του Ζαγορίου (αφού στην περιοχή οι χιλιάδες επισκέπτες φθάνουν, όχι μόνο μαγεμένοι από τη φύση, αλλά και από την παραδοσιακή αρχιτεκτονική των κτισμάτων).

Το ιστορικό...

Η προσπάθεια αναστήλωσής του σχολείου, ξεκίνησε το 2008, όταν είχε υπογραφεί προγραμματική σύμβαση, μεταξύ του Νομάρχη –τότε– Ιωαννίνων **Αλέκου Καχριμάνη** και του δημάρχου Κεντρικού Ζαγορίου **Γαβριήλ Παπαναστασίου**, σημερινού δημάρχου Ζαγορίου. Η προγραμματική σύμβαση αφορούσε την «σύνταξη αρχιτεκτονικής, γεωτεχνικής και στατικής μελέτης για το κτίριο του Δημοτικού Σχολείου Διλόφου».

Τα χρόνια πέρασαν, χωρίς να υπάρξει καμία εξέλιξη, και πέρσι στις 11 Νοεμβρίου, κάτοικοι του χωριού με επιστολή τους στον δήμαρχο Γαβριήλ Παπαναστασίου ζητούσαν να τους απαντήσει ο Δήμος τι μέλλει γενέσθαι με το κτίριο. Όπως υποστήριζαν οι κάτοικοι, υπήρξε ρωγμή στο κτίριο, η οποία τους ανησυχούσε για τη στατική επάρκεια του. Χαρακτηριστικά ανέφεραν: «Απαιτείται ταχύτατη αντίδραση εκ μέρους της Δημοτικής Αρχής, με σκοπό να ελεγχθεί άμεσα η στατική επάρκεια του κτιρίου και στη συνέχεια

να γίνουν οι απαραίτητες επεμβάσεις, όποιες χρειαστούν, ώστε να αποφευχθεί μια πιθανή καταστροφή, με την κατάρρευση του εν λόγω κτιρίου. Κατάρρευση, που θα είναι καταστροφική, όχι μόνο για το χωριό μας, αλλά και για όλο το Ζαγόρι, μιας και το κτίριο αυτό είναι ένα από τα μνημεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, καθώς και στοιχείο παραδοσιακής αρχιτεκτονικής».

Καμία αντίδραση...

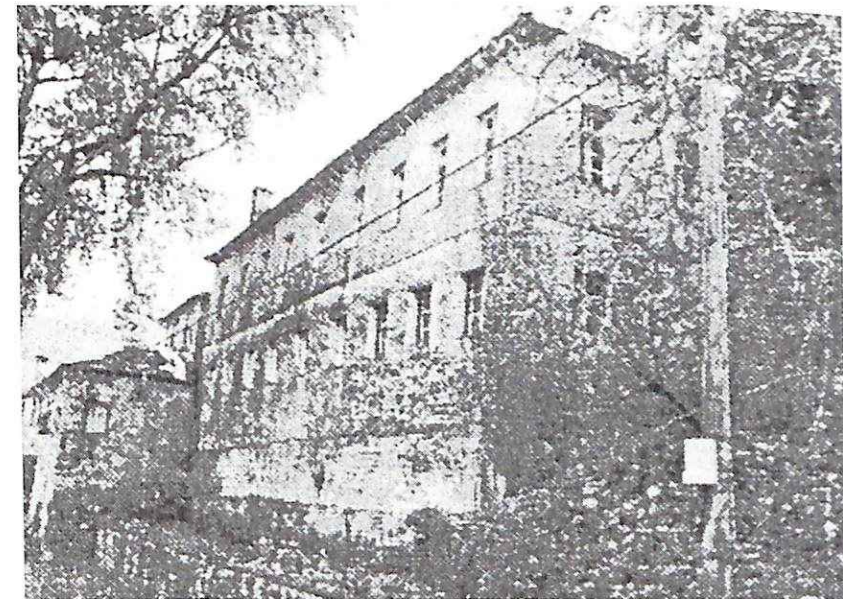
Σχεδόν επτά μήνες μετά, στις 25 Ιουνίου 2012 (το καλοκαίρι που μας πέρασε δηλαδή) και η παράταξη της Αντιπολίτευσης του Δημοτικού Συμβουλίου Ζαγορίου «Ενιαία Δημιουργική Κίνηση Πολιτών Ζαγορίου», με επικεφαλής τον **Βασίλη Σπύρου**, σε επιστολή της στον Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου είχε επισημάνει την ανάγκη εκπόνησης στατικής και γεωτεχνικής μελέτης για το συγκεκριμένο κτίριο (η προγραμματική σύμβαση, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, είχε υπογραφεί το 2008!).

Φειδωλή απάντηση...

Μετά από όλα αυτά, ο δήμαρχος Γαβριήλ Παπαναστασίου πήρε, εγγράφως, θέση για το θέμα, απαντώντας, με ...φειδώ όμως, στον κ. Σπύρου, Όπως σημειώνει (στις 16 Ιουλίου φέτος), «ύστερα από αυτοψία με αρμόδιο μηχανικό της ΤΥΔΚ στο σχολείο του Διλόφου, διαπιστώθηκαν κάποια προβλήματα – φθορές στο κτίριο. Δεν συνιστούν όμως κίνδυνο κατάρρευσης του κτιρίου. Η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του υπουργείου Πολιτισμού και της Περιφέρειας Ηπείρου, θα προχωρήσουν σύντομα στη σύνταξη των απαραίτητων μελετών».

Λύση το ΕΣΠΑ...

Και όμως, οι κάτοικοι στο Δίλοφο για μια ακόμη φορά, μέσω του «Π.Α.» κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου κατάρρευσης του παραδοσιακού σχολείου και περιμένουν από τους αρμόδιους φορείς άμεσα να ενδιαφερθούν για το Δημοτικό Σχολείο. Μάλιστα, όπως τονίζουν, μόνη λύση για τη

σωτηρία του κτιρίου είναι η αναστήλωσή του να ενταχθεί στο ΕΣΠΑ, για αυτό και καλούν τον Περιφερειάρχη Ηπείρου **Αλέκο Καχριμάνη**, ο οποίος είναι γνώστης του θέματος, να ενσκήψει πάνω σε αυτό και να δώσει οριστική λύση.

Εξάλλου, το Ζαγόρι είναι συνυφασμένο με τους παραδοσιακούς οικισμούς, τα διατηρητέα κτίρια και την ανυπολόγιστη αξία πολιτιστική του κληρονομιάς. Αυτά άλλωστε, αποτελούν και τον πόλο έλξης χιλιάδων τουριστών από Ελλάδα και Ευρώπη. Επιβάλλεται λοιπόν, οι αρμόδιοι φορείς να δείξουν τη δέουσα προσοχή, για να

λυθεί οριστικά το πρόβλημα, πριν να είναι αργά.

Ιστορικός τόπος...

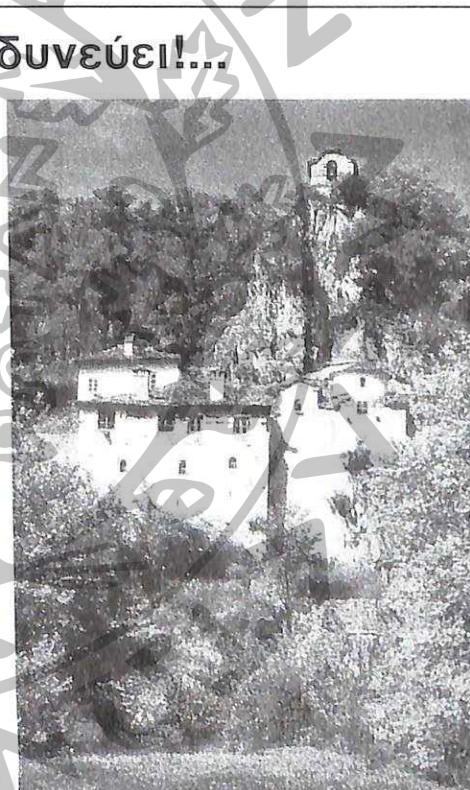
Ένα ακόμη γεγονός, που επιτάσσει την ανάγκη αναστήλωσής του κτιρίου είναι και το ότι μόλις πριν λίγους μήνες, στις 23 Αυγούστου, το χωριό χαρακτηρίστηκε ως ιστορικός τόπος, «λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής και λαογραφικής σημασίας του», απόφαση μάλιστα που δημοσιεύτηκε και στο ΦΕΚ και την οποία υπέγραψε ο αναπληρωτής υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού **Κωνσταντίνος Τζαβάρας**.

Κινδυνεύει!...

Η Σπηλιώτισσα, το μεγαλόπρεπο μοναστήρι της Αρίστης, ριζωμένο στα βράχια, με τα πόδια του να δροσίζονται στα νερά του Βοϊδομάτη κινδυνεύει! Ο μικρός παμπάλαιος αυτός ναός έχει σταλαγματιές. Η υγρασία κατατρώει και τις τοιχογραφίες που έχουν απομείνει. Φίλοι απ' την Αρίστη ανησυχούν...

Μήπως θα πρέπει να το φροντίσουν οι αρμόδιοι πριν να είναι αργά;

Ελ.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ ΑΠ' ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΠΛΑΚΙΔΑ ΣΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Το περιοδικό μας, υπηρετώντας την παράδοση και την πολιτιστική κληρονομιά του Ζαγορίου, φιλοξένησε σειρά δημοσιευμάτων ατόμων ή μαζικών φορέων σχετικά με το αρχοντικό Πλακίδα στο Κουκούλι.

ΕΥΤΕΝΙΟΣ Α. ΠΛΑΚΙΔΑΣ

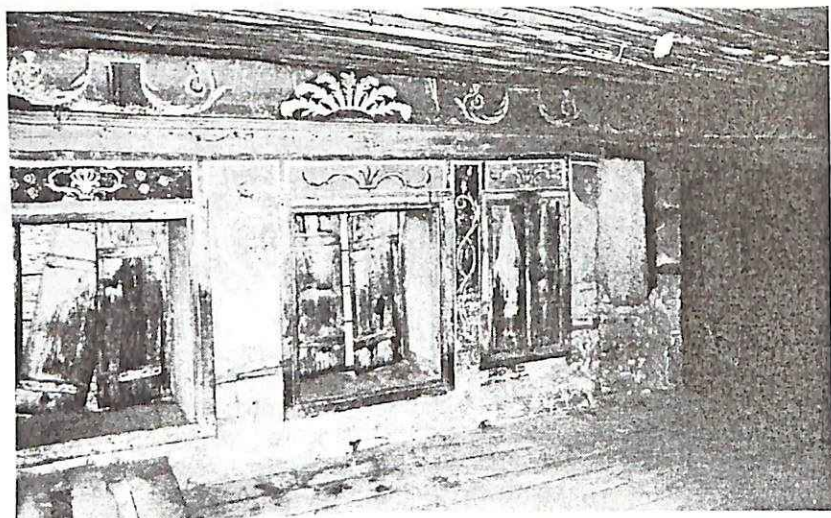
Φωνές αγωνίας για να μη καταρρεύσει, για να σωθούν οι τοιχογραφίες, για να βρεθεί κάποια χρήση του κλπ. Φωνές και κραυγές από τους τοπικούς φορείς, αλλά ματαιώς λόγω οικονομικής δυσπραγίας. Τέτοια πολιτιστικά μνημεία αρκετά στο Ζαγόρι που κινδυνεύουν και μας έλειψαν και οι αγαθοεργίες. Ο μακαρίτης Κώστας Λαζαρίδης στο βιβλιάρι του «Η διαθήκη του Ευγένιου Πλακίδα και το Κουκούλι Ζαγορίου (Μικρή Ζαγορίσια Βιβλιοθήκη Αριθ. 1), που εκδόθηκε στα Γιάννινα το 1969, γράφει στη σελίδα 32: «Η φωνή της συνειδήσεως μου με σπρώχνει να διατυπώσω τη θερμότερη αυτή παράκληση προς όλους τους παραπάνω παράγοντες να δείξουν κάποιο ενδιαφέρον και μάλιστα άμεσο για τη σωτηρία του σπιτιού αυτού».

Εννοεί την Μητρόπολη Ιωαννίνων (Μητροπ. Σεραφείμ) και την Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών (Πρόεδρος Κ. Φρόντζος) και βεβαίως το ελληνικό κράτος.

Το αρχοντικό Πλακίδα κατέρρευσε, αλλά σώθηκαν οι τοιχογραφίες, όχι όλες γιατί είχαμε και κλοπές. Με το σπίτι και ειδικότερα με τις τοιχογραφίες του ασχολήθηκαν ο Κίτσος Μακρής (Χιονιάδες Ζωγράφοι,

65 λαϊκοί ζωγράφοι από το χωριό Χιονιάδες της Ηπείρου, έκδ. Μέλισσα, Αθήνα 1981) και ο Στέφανος Τσιόδουλος (Η ζωγραφική των σπιτιών του Ζαγορίου, έκδ. Ριζαρείου Ιδρύματος, Αθήνα 2009). Ο Στ. Τσιόδουλος στη σελίδα 240 του βιβλίου του γράφει: «Διώροφη κατοικία. Από τη νότια πλευρά φαίνεται, μαζί με τα υπόγεια, τριώροφη. Ακατοίκητη. Έχει χαρακτηριστική διατηρητέο ιστορικό μνημείο (ΦΕΚ 973/Β/18-8-1973). Διακοσμημένοι χώροι. Ισόγειο: όλοι οι χώροι. Ανώγειο: οντάς. Κατάσταση τοιχογραφιών: Οι τοιχογραφίες αποτοιχίστηκαν το 2002 από την 6η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων για να συντηρηθούν. Είχαν μεγάλες φθορές. Κεντρικό μοτίβο, μάλιστα, από παράσταση του χαγιασιού κλάπηκε μια πενταετία πριν την αποτοίχιση. Περιγραφή διάκοσμου. Ο διάκοσμος στο ισόγειο διατάσσεται σε τρεις οριζόντιες ζώνες. Τα μοτίβα έχουν δεχτεί τις επιδράσεις του ροκκό. Στη ζωφόρο, απεικονίζονται συμβατικά τοπία με δέντρα. Η κάτω ζώνη φέρει ρομβοειδείς σχηματισμούς. Κάποιες άλλες διακοσμήσεις του ισογείου εμφανίζουν νεοκλασικές επιρροές. Ο οντάς, στο ανώγειο, φέρει έντονα νεοκλασικά στοιχεία».

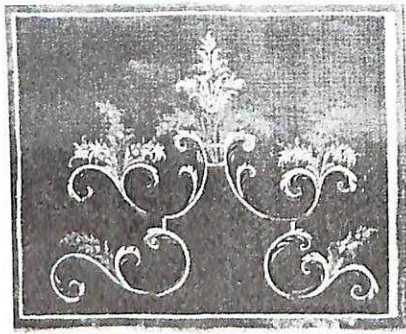
Στον Ηπειρωτικό Αγώνα (φύλλο της 20-11-2012) δημοσιεύτηκε εκτενές ρεπορτάζ της κ. Βαρβάρας Αγγέλη σχετικά με την έκθεση των τοιχογραφιών στην Δημοτική Πινακοθήκη Ιωαννίνων. Εκεί μας δίνει μια σύντομη περιγραφή του αρχοντικού: «Το αρχοντικό Πλακίδα στο Κουκούλι του Ζαγορίου χτίστηκε το 1820 και ανακατασκευάστηκε το 1875. Είναι διώροφο σπίτι με 12 δωμάτια, υπόγεια και άλλους χρήσιμους για

ΟΙΚΙΑ ΠΛΑΚΙΔΑ, ΚΟΥΚΟΥΛΙ

την εποχή χώρους. Διατηρεί το στυλ παλαιού αρχοντικού με αρκετά στοιχεία θαυμασίας αρχιτεκτονικής, όπως καμάρες στα υπόγεια, σκαλιστά ταβάνια, ιδόρρυθμα καλλιτεχνικά τζάκια και άλλα. Το σιανσίσι του είναι ένα δωμάτιο που παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον από αρχιτεκτονικής άποψης».

Γράφει επίσης η κ. Β. Αγγέλη: «Ο άνθρωπος όμως που

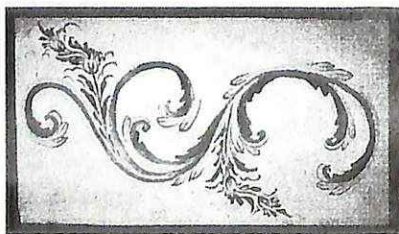
γνωρίζει πολύ καλά τις τοιχογραφίες του Ζαγορίου και δη του αρχοντικού Πλακίδα είναι ο συνταξιούχος πια συντηρητής έργων τέχνης της πρώην 6ης Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων κ. Περικλής Μπέχλης. Ο κ. Μπέχλης ήταν επικεφαλής της ομάδας που έκανε την αποτοίχιση στο αρχοντικό Πλακίδα, μια διαδικασία που χρειάστηκε χρόνια μελέτης και μόλις μια μέρα δουλειά. Όταν επιστρέφουν από το εξωτερικό οι Ζαγορίσιοι, χτίζουν σπίτια που προσφέρονται για διακόσμηση, η οποία αποτελεί κριτήριο όχι μόνο της οικονομικής κατάστασης, αλλά και του γούστου τους, το οποίο διαμορφώνεται στα αστικά κέντρα της Κεντρικής Ευρώπης όπου είχαν

μεταναστεύσει», μας λέει ο κ. Μπέχλης».

Τέλος στον Πρωινό Λόγο (φύλλο της 22-11-2012) δημοσιεύτηκε εκτενής συνέντευξη του κ. Σπύρου Πανταζή στην Εύη Κουτσολιόντου. Ο κ. Σπ. Πανταζής διέτελεσε για δεκαετίες Προϊστάμενος της 6ης Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων και αναφέρεται στις προσπάθειες που έγιναν για την αποτοίχιση και την συντήρηση μέρους των τοιχογραφιών από τον κ. Περικλή Μπέχλη, αλλά και στις ευθύνες για την κατάρρευση του κτιρίου. Προσπάθειες χρόνων για πολλά μνημεία του Ζαγορίου που καταρρέουν λόγω έλλειψης χρημάτων και ενδιαφέροντος.

Στα πλαίσια των εορτασμών «100 χρόνια ελεύθερα Γιάννενα», στη Δημοτική Πινακοθήκη Ιωαννίνων λειτουργεί έκθεση τοιχογραφιών απ' το αρχοντικό του Ευγένιου Πλακίδα στο Κουκούλι Ζαγορίου. Διοργανωτές α) Η Υπηρεσία Νεωτέρων μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου β) Ο Δήμος Ιωαννιτών και γ) Η Αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγένιος Πλακίδας». Η έκθεση κλείνει στο τέλος Δεκεμβρίου 2012, αλλά νομίζω ότι πρέπει να παραταθεί ως τον Φλεβάρη του 2013.

Απόστολος Ντιναλέξης

Κάποτε στο Ζαγόρι

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Η Ερατώ, η Κλειώ, η Σαπφώ, ο Ορέστης, ο Πυλάδης και πολλά άλλα μυθικά ονόματα

Τα περισσότερα χωριά του Ζαγορίου και η Δοβρά είχαν δύο σχολεία, το δημοτικό (αρρεναγωγείο-παρθενγωγείο) και το σχολαρχείο ή ελληνικό, γράφει ο παιδαγωγός Κ. Κίτσος.

Η φοίτηση στο δημοτικό ήταν τέσσερα χρόνια ενώ στο σχολαρχείο τρία. Η εκπαίδευση των κοριτσιών άρχισε από το 1800 και περιοριζόταν στο σχολαρχείο.

ΔΟΒΡΙΑΝΙΤΙΣΣΑ

Η τοπική αυτοδιοίκηση φρόντιζε για τη λειτουργία των σχολείων και τα κληροδοτήματα, που αφήναν επιφανείς Ζαγορίσιοι στα χωριά τους.

Το Ζαγόρι παρουσιάζει πάντα οικονομική, πνευματική και πολιτιστική δραστηριότητα, η ξεχωριστή φυσιογνωμία και εξέλιξη οφείλο-

νται κυρίως στα προνόμια, στο άγονο και ορεινό του εδάφους και στον ξενιτεμό. Το ορεινό έδαφος συνετέλεσε στην ώθηση των Ζαγορίσιων στα γράμματα και στον ξενιτεμό που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και τον πολιτισμό αναφέρει στο βιβλίο του «Κοινωνική συγκρότηση και ανθρωπογεωγραφία του Ζαγορίου» ο Δημήτρης Τζιόβας.

Εργατικοί και δραστήριοι, με μια ανειπωτή αγάπη για τον τόπο τους οι Ζαγορίσιοι προκόβουν στην ξενιτιά, μα ο νους τους βρίσκει πάντα νοσταλγικά στο χωριό τους. Από το ταξίδι φέρνουν πλούτο και πολιτισμό. Φτιάχνουν μεγάλα πέτρινα σπίτια, τα εξωραίζουν, δημιουργούν έργα στα χωριά τους, χτίζουν εκκλησίες, γεφύρια, σχολεία.

Στο χωριό η εκπαίδευσή τους είναι ικανοποιητική.

«Μαθαίναμε καλά γράμματα εμείς στο σχολαρχείο», μου είπε προ ετών συμπαθής γέρος στο χωριό μου.

Επειδή εντυπωσιάζουν σήμερα

Τα χωριά μας ή οι οικισμοί μας;

Αυτή τη φορά δε θα αναφερθώ πρώτο χιόνι για να αναχωρήσουν. Λες και αυτοί που μένουν πίσω δεν νιώθουν την ανάγκη να εκκλησιαστούν, δεν επιθυμούν να διασκεδάσουν και να ξεσταίνονται, δεν αντιποθούν τη χιονόπτωση με φόβα. Σήμερα έφυγε ο γείτονας, αύριο ο Αθηναίος, μεθαύριο ο κοντοχωριανός. Στη θέση τους έρχονται τ' αγρίμια του δάσους, οι αρκούδες, οι λύκοι και τ' αγριογούρουνα.

Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι, σε αρκετά χωριά, το ανθρώπινο δυναμικό που μένει μετά το «λίκνισμα», τους δύσκολους χειμερινούς μήνες, να μετριέται στα δάκτυλα των δύο χεριών! Και βέβαια μιλάμε περισσότερο για συνταξιούχους και ανθρώπους που έχουν ως τελευταία τους επιλογή το χωριό και λιγότερο για νέους και υγιείς επαγγελματίες. Μιλάμε για ανθρώπους που διαλέγουν να συνεχίσουν τη ζωή τους στον τόπο που γεννήθηκαν, μεγάλωσαν, δημιούργησαν.

Άλλοι περιμένουν το Γενέσιον της Υπεραγίας Θεοτόκου για να φύγουν, άλλοι θεωρούν ότι με την απόδοξη του ταίπιου κλείνει ο κύκλος, ενώ οι τελευταίοι περιμένουν το τσουκτερό κύρο και το

νοιάζεται. Οι φευγάτοι, για να κοιτούν για καμιά σταλαξία και κανένα πεσμένο τοίχο από τη βαρυχειμωδιά; Πώς βγαίνει ο χειμώνας που, άμα θροναστεί στον τόπο μας, δύσκολα τον αφήνεις πίσω; Η άρνηση να εγκαταλείψουν τις εστίες δεν είναι μόνο στάση ζωής. Είναι συνειδητή επιλογή και καθημερινή κατάθεση ψυχής. Είναι επαφή με το Θεό, είναι επικοινωνία με τις ψυχές των προγόνων. Είναι ανάγκη να απλώσεις το χέρι σου στον πλησίον σου. Είναι ανάγκη να φτιάχνεις συνέχεια γέφυρες και να τις συντηρείς.

Κι αυτά τα γεροντάκια τα αντιμετωπίζουμε με συμπάθεια, αλλά και σκληρότητα. Καλά τα γράφει η Ελενίτσα του Ζούκη στο τεύχος του Οκτώβρη για την τρίτη ηλικία. Το βάρος της συνεχείας έπεσε σ' αυτούς. Και της παράδοσης και των εθίμων και των αναφορών. Ποιος από εμάς όταν τα βρήκε δύσκολα δεν έτρεξε στους μεγαλύτερους για ορμήνια; Πώς χορεύουμε τα βήματα στα τσαλίμια της Γράβας, πώς πλέκουμε τα κρεμμύδια, πώς βράζουμε και σταγγίζουμε το γαλοτύρι, πώς

τα ονόματα που έδιναν στα παιδιά τους οι Δοβριανίτες, παραθέτουμε κατάλογο με ονόματα ανδρών και γυναικών του χωριού μας παρμένα από την αρχαία ελληνική ιστορία και μυθολογία πάρα πολλά των οποίων σώζονται σήμερα, με την παράκληση να δημοσιευτούν και την ευχή να μη ξεχαστούν από τις νεώτερες γενιές.

Αλκιβιάδης	Ιοκάστη
Περικλής	Θάλεια
Θρασύβουλος	Καλυψώ
Ξενοφών	Μερόπη
Πελοπίδας	Ηλέκτρα
Ορέστης	Αρτεμισία
Πυλάδης	Αλκίππη
Σωκράτης	Κλεονίκη
Ευριπίδης	Ευλαμπία
Τηλέμαχος	Θέλμα
Σόλων	Αγλαΐα
Αριστοφάνης	Κλεοφίλη
Κλεομένης	Θεανώ
Αριστόβουλος	Βιργινία
Αγασίας	Ξενία
Θηρεσία	Φεβρονία
Ερμιόνη	Πολύμνια
Κλεοπάτρα	Ανδρομάχη
Ευτέρπη	Γλυκερία
Κλειώ	Αίγιλη
Ερατώ	Φιλομήλα
Ερασμία	Ιππολύτη
Ευαλία	Καλλιρρόη
Ευθαλία	Ολυμπία
Ευνομία	Λευκοθέα
Ευρύκλεια	Αρσινόη
Ζηνοβία	Φρίξος
Μελανθώ	Άρης
Ηρώ	Πολύβιος
Σαπφώ	Νιόβη

ΜΑΚΗΣ ΚΟΜΠΑΡΟΣ

σέρνουμε το κρασί, πώς βράζουμε το μούστο;

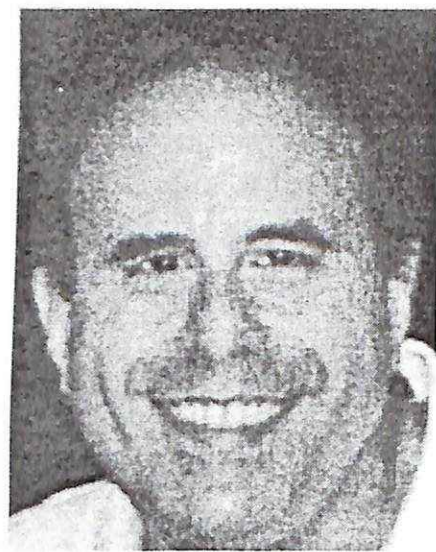
Τα αρχαία χρόνια οι βασιλιάδες είχαν στην αυλή τους μερικούς ηλικιωμένους για βοήθεια. Αυτοί που χαρακτηρίζονταν από σοβαρότητα και εμπειρία, είχαν συμμετοχή στις αποφάσεις του βασιλιά. Αλλά και τα νεότερα χρόνια, συμμετείχαν αρμονικά, στα συμβούλια των κοινοτήτων και των συλλόγων, το νέο αίμα με τους σφοδρότερους μεγάλους. Τώρα ήρθε ο σύγχρονος Καλλικράτης να τα ακυρώσει όλα αυτά στο βωμό του συγκεντρωτισμού και της νέας οργανώσεως και διοίκησης του τόπου.

Και, όπως προχώρανε οι εξελίξεις, για πολλά χρόνια οι ηλικιωμένοι θα είναι στυλοβάτες των οικισμών μας. Τους χρωστάμε μια ευγνωμοσύνη και ένα αληθινό ευχαριστώ. Και δεν λέω «με των χωριών μας», γιατί ανήσυχω μήπως η λέξη αυτή εκλείπει λόγω απροσδιόριστου ερμηνείας του όρου.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία και την ευκαιρία που μου δίνετε πάντα να επικοινωνώ με τους αναγνώστες μας.

Θωμάς Γρ. Ράπτης
Καπεσοβίτης

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (ΚΡΙΣ) ΦΟΥΡΚΑΣ
(1963-2012)

Είναι μεγάλη η θλίψη για τον πρόωρο θάνατο του αγαπημένου μας Κρις από την επάρατη νόσο στο Γούστερ της Μασσαχουσέτης στις 16 Αυγούστου. Ο Κρις ήταν γιος του αείμνηστου Κώστα Φούρκα από το Κουκούλι και της Θέκλας Δάλλα από τους Ασπραγγέλους. Από μικρός επισκέπτονταν τους Ασπραγγέλους διαμένοντας στις θείες του Βιργινία Παπαποστόλου και Ευθαλία Τσολάκη που υπεραγαπούσε, και πάντα επισκέπτονταν το χωριό του πατέρα του το Κουκούλι.

Συνεργάστηκε και διαδέχθηκε τον πατέρα του μαζί με την αδελφή του Νταιάνα (Άρτεμη) στο Λογιστικό γραφείο του που λειτουργούσε από το 1946. Ήταν απόφοιτος του Nichols college of Worcester, όπου ειδικεύτηκε στον τομέα της Λογιστικής και υπήρξε μέλος της Αμερικανικής εταιρείας των Λογιστών. Ήταν ενεργό μέλος της ελληνορθόδοξης εκκλησίας του Αγίου Σπυρίδωνα στο Γούστερ, όπου προσέφερε τις υπηρεσίες του εθελοντικά ως λογιστής. Διετέλεσε πρόεδρος της επιτροπής για το ελληνικό φεστιβάλ στο Γούστερ και μέλος των ΑΧΕΠΑΝΣ. Επίσης κατ' επανάληψη είχε τοποθετηθεί άμισθος αναπληρωτής Σερίφη της πόλης του Γούστερ.

Η αγάπη του για τους Ασπραγγέλους αλλά και για το Ζαγόρι ήταν μεγάλη. Συνήθιζε να έρχεται τα καλοκαίρια και ιδιαίτερα το μήνα Αύγουστο για να ανταμώσει τους συμπατριώτες του Δοβριανίτες που τους αγαπούσε και τον αγαπούσαν. Μάλιστα πάντα στις 16 Αυγούστου συνήθιζε να χορεύει στο πανηγύρι. Δυστυχώς αυτή τη μέρα διάλεξε ο χάρος να τον πάρει. Τελευταίες επισκέψεις του στους Ασπραγγέλους ήταν το 2006 και 2007. Τα τελευταία χρόνια που δεν μπόρεσε να έλθει με έπαιρνε τηλέφωνο τις μέρες του πανηγυριού για να ακούσει τα όργανα και να με ρωτήσει ποιους συγχωριανούς βλέπω και να τους δώσω χαιρετισμούς.

Στο σύντομο διάστημα της ασθένειάς του σε Νοσοκομείο της Βοστώνης στις τηλεφωνικές επικοινωνίες μας αντιλήφθηκα, ότι με πολύ θάρρος αντιμετώπιζε την μη αναστρέψιμη κατάσταση της υγείας του και μου έδινε ο ίδιος κουράγιο. Για τον Κρις που είχα την ευκαιρία να τον γνωρίσω τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Αμερική ήταν ένας άνθρωπος που τον χαρακτήριζε η ευγένεια, η καλωσύνη, το χαμόγελο, η εργατικότητα στη δουλειά του, η τιμιότητα στις συναλλαγές του και η αλληλεγγύη προς τους συνανθρώπους του.

Η κηδεία του έγινε στις 20 Αυγούστου στην ελληνορθόδοξη εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνος στο Γούστερ και τον συνόδευσαν στην τελευταία του κατοικία συγγενείς και φίλοι από την Ελληνική παροικία ανάμεσά τους αρκετοί Δοβριανίτες αλλά και φίλοι του Αμερικανοί.

Θερμά συλλυπητήρια στην απαρηγόρητη μητέρα του Θέκλα και στις αδελφές του Λίντα Πούλιας και Νταιάνα Βαντάλ.

Γεώργιος Α. ΜΕΡΤΖΙΟΣ

Τα θερμά συλλυπητήρια στους δικούς του από «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ μας» του οποίου ήταν ένθερμος αναγνώστης και συνδρομητής.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ (ΑΛΕΚΟΣ) ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΣ
(1935-2012)

Πολύ μας ελύπησε και μας συνεκλόνησε ο απρόοπτος θάνατος του λίαν αγαπητού μας εξαδέλφου Αλέκου Δημ. Κοντογιώργου.

Ο εκλιπών γεννήθηκε και μεγάλωσε σε μια πετροφωλιά της Τύμφης, στα Κριάκουρα του Μικρού Παπίγκου.

Κι' εκεί, στο ωραιότατο φυσικό περιβάλλον με τα πέτρινα μονοπάτια, την πυκνή και ποικίλη βλάστηση, τα άφθονα και κατακάθαρα νερά, την πλούσια πανίδα και σκαρφαλώνοντας πότε στα απότομα βράχια, πότε στα αιωνόβια αγριόδεντρα και πότε παίζοντας με τα νερά, ενώ ταυτόχρονα γύμναζε νου και σώμα, παρατηρώντας ανεμπόδιστα τις ανεμοδαρμένες βουνοκορφές του Παπίγκου, τον βοιδομάτη και τα γύρω χωριά, συν όσα κληρονόμησε από τους γονείς του, τον Παπιγκιώτη πατέρα του Δημήτριο Γ. Κοντογιώργο και την Αριστιανή Ανδρομέδα Χατζηγιάννη, διέπλεσε έναν τέλειον χαρακτήρα.

Ήταν ένας εξαίρετος άνθρωπος, σοβαρός, τα λόγια του μετρημένα και «άλα» ηρτημένα, βαθύνους, φιλοσοφημένος. Άρτια καταρτισμένος στην επιστημονική του καριέρα (σπούδασε την Κτηνιατρική σε Πανεπιστήμια της Ιταλίας), άφογος στην επαγγελματική του σταδιοδρομία. Αγαπούσε τον τόπο του, αγαπούσε την ελευθερία, αγαπούσε ν' αγωνίζεται στη ζωή του γι' αυτό και κατά τον τελευταίο μακροχρόνιο πόνο του, έχοντας δίπλα του άγρυπνη την επίσης εξαίρετη σύζυγό του Μαρίνα (από την αρχοντική γιαννιώτικη οικογένεια Νούσια), τον αντιμετώπισαν κι' οι δύο μαζί, ο καθένας από την θέση του, ψύχραιμα και αγόγγυστα.

Εύχομαι ο Θεός, την μεν ψυχήν του αγαπητού μας εξαδέλφου αγωνιστή Αλέκου, να κατατάξει εκεί όπου οι άγιοι (αγωνιστάι κι αυτοί), αναπαύονται, στους δε δικούς του, την επίσης αγωνίστρια σύζυγό του Μαρίνα και τα αγαπητά τους παιδιά Δημήτριο και Βασίλη και τον αδελφό του Γιώργο, να τους ελαφρύνει τον βαρύ πόνο που τους έλαχε.

Εξάδελφε Αλέκο, αιωνία σου η μνήμη.

Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου
Ιωάννινα, Νοέμβριος 2012

**ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ
ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΕΣ-ΕΙΚΟΝΕΣ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ

KIN.: 6978 955554
THA.: 26510 21569 - 26510 21770
email: ktsoumanis78@hotmail.com

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

Γάμοι

– Θερμά συγχαρητήρια στον Νίκο Μυριούνη και στην Παρούλα Καραγιώργου για τον γάμο της κόρης τους Νίκης με τον εκλεκτό της.

Βαπτίσεις

– Ο Γιάννης Αυλωνίτης και η Ρούλα Παπιγκιώτη βάπτισαν την κόρη τους.

Να τους ζήσει η Χρυσάνθη. Ελένη Δούβλη

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Γεννήσεις

– Η Δήμητρα Βερτσάκη και ο Αντώνης Γιάγκος έγιναν γονείς πρωτότοκου παιδιού στις 14 Σεπτέμβρη του 2012 στην Αθήνα. Ο Πρόεδρος της Πανωραβενιώτικης Αδελφότητας Μπάμπης Γιάγκος και η εκ Δεματίου συνονόματή μου Δέσποινα, το γένος Τσιόλη, καλοδέχτηκαν ένα πανέμορφο υγιέστατο Δεσποινάκι.

Να μεγαλώνει με υγεία, ευτυχία και να χαρούμε και άλλες χαρές.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΒΙΤΣΑ

Συγχαρητήρια

– Συγχαίρουμε την κόρη μας Κλειώ Γεμεντζή για την επιτυχία της στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Παν/μίου Μακεδονίας, καθώς και την επιτυχία της σε Πανεπιστήμια της Γερμανίας και Ολλανδίας.

Οι γονείς

Δημήτριος Γεμεντζής
Πανώραια Βασδέκη

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ

Γάμοι

– Ο Κων/νος Παπαχριστούδου και η Βασιλική Παπαγεωργίου παντρεύτηκαν τον Οκτώβρη 2012 στην Αθήνα. Να ζήσουν με υγεία και ευτυχία.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΔΕΜΑΤΙ

Θάνατοι

– Έφυγε από τη ζωή η Γιαννούλα Αρ. Κατσέφτη σε ηλικία 81 ετών. Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους της!

– Ο 81χρονος Πέτρος Παπαχρήστος αναπαύτηκε στο Δεμάτι στις 27-11-2012. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς του.

Βασίλης Σπύρου

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Γεννήσεις

– Ο Αλέκος και η Μαρία Ντιναλέξη έχουν και δεύτερη εγγονούλα από τον Κώστα και τη Βίκη Ντιναλέξη.

Εύχομαι στον παππού, τη γιαγιά και τους γονείς να τους ζήσει και να προκόψει.

Απόστολος Ντιναλέξης

– Θερμά συγχαρητήρια στον αγαπητό μας Ηρακλή Τζόκα, ψυχή της νεολαίας του χωριού που έγινε παππούς από την μοναχοκόρη του Μανώλια.

Βαπτίσεις

– Το δεύτερο γιο τους βάπτισαν στ' αγαπημένο τους Τσερβάρι η ανηψιά μας Γιώτα Τσολίγκα κι ο Γιάννης Ραφμανίκης.

Χωριανοί και φίλοι Κερκυραίοι απόλαυσαν μια ωραία συνάντηση μαζί με την εκλεκτή μαγειρική της Ελένης Ντιναλέξη στον ξενώνα Ελαφοτόπου.

Να ζήσει ευτυχισμένος ο Άρης - Βασίλης.

– Στην εξαδέλφη μας Μαγδαληνή Ντιναλέξη-Φράγκα για τη βάφτιση του εγγονού της από το γιο της Ιωάννη να ζήσει ευτυχισμένος ο Νικόλας.

Γάμοι

– Η γειτονοπούλα μου Ελένη Τζόκα παντρεύτηκε τον καλό της Παναγιώτη Μαυροϊδέα. Να ζήσουν ευτυχισμένοι και γρήγορα παπούδες ο Παναγιώτης και η Βαγγελίτσα.

– Στην εξαδέλφη μας Αλεξάνδρα Δόση και Πέτρο Μάγο για τους γάμους του γιου τους Μιχάλη. Να ζήσουν ευτυχισμένοι. Γρήγορα παπούδες.

– Τον εγγονό του, γιο της κόρης του Μαρίνας και του Βαγγέλη Κόκκαλη, αξιώθηκε να παντρεύσει ο φίλος Αλκιβιάδης Κασκάνης. Να χαρεί και διαδέχοντα.

Θάνατοι

– Πέθανε και κηδεύτηκε στ' αγαπημένο του χωριό ο Κώστας Καρπούζης (Ματσίκας).

Πάνω στο χρόνο τον συμπάρεψε ο φίλος του Πίδας Ντιναλέξης.

Θερμά συλλυπητήρια στην Ελένη και στις κόρες της Αγνή και Ευτέρπη.

Ελένη Δούβλη

Συλλυπητήρια

– Πάνδημη έγινε η κηδεία του συμπαθέστατου καλονοκοκύρη 81χρονου Σπύρου Παπαδημητρίου συντ/χου καφεκόπτη από Λοφίσκο Γραμμενοχωριών στον Άγιο Νικόλαο Κοπάνων Ιωαννίνων το απόγευμα της 27ης Νοεμβρίου 2012.

Θερμά συλλυπητήρια στην πονεμένη λατρεμένη Τσερβαριώτισσα γυναίκα του, τῶς συναδέλφου, Βασιλική Λιόγκα και λοιπούς συγγενείς.

Δέσποινα Γκερλέ
«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ

Γεννήσεις

– Στον δικό μας Στέφανο Γαλανόπουλο, πρόεδρο της Ελεγκτικής Επιτροπής της ΙΛΕΖ και στην κόρη του Ελεονώρα καθηγήτρια, που έγιναν ο μεν Στέφανος παππούς διαδέχοντα και η Ελεονώρα γιαγιά από το γιο της Αλεξάνδρ, Καθηγητή Πληροφορικής και στη γυναίκα του Ζωή,

θερμά συγχαρητήρια. Να τους ζήσει, νάναι γερό και τυχερό.
«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ

Θάνατοι

– Η 75χρονη Βασιλική Δόδα αναπαύτηκε 27-11-12. Θερμά συλλυπητήρια.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΚΑΛΟΥΤΑ

Γεννήσεις

– Η Νίκη Ράτσικα και ο Φάνης Τενόπουλος χάρισαν στο Σωτηράκη τους ένα υγιέστατο αδελφάκι στα Γιάννενα το Σεπτέμβρη του 2012. Να μεγαλώνουν με υγεία ευτυχία και χαρά τα εγγονάκια των γειτόνων μου Άννας και Σπύρου Ράτσικα και να καλοδεχτούνε και άλλα εγγονάκια.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΠΑΠΙΓΚΟ

Γεννήσεις

– Η Αλεξία Τσουμάνη και ο Κων/νος Χρήστου έγιναν γονείς πρωτότοκου πανέμορφου αγοριού στις 11 Σεπτέμβρη του 2012. Γερό και τυχερό το τρίτο εγγονάκι του Γιώργου και της Αγγελικής Τσουμάνη. Να καλοδεχτούνε και άλλα.

– Η Ανατολική Ρίζου και ο Σταύρος Ρωμανέλης χάρισαν στη Σωτηρία τους ένα υγιέστατο αδελφάκι στη Θεσσαλονίκη στις 23 Νοέμβρη 2012. Γερό και τυχερό το 2ο εγγονάκι του παπα-Θανάση και της Γεωργίας. Να γευτούνε και άλλες χαρές.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

– Η 90χρονη Γλυκερία Κασίμη απεβίωσε 27-11-2012. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί τους.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΠΕΤΡΑ

Θάνατοι

– Η 90χρονη Γλυκερία Κασίμη απεβίωσε 27-11-2012. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί τους.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γεννήσεις

– Η Αμαλία Φερεντίνου του Κοσμά και της Χαράς και ο Δημήτρης Βαγγέλης απέκτησαν πρωτότοκο κοριτσάκι την 1-10-12 στα Γιάννενα. Να τους ζήσει.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

Θεόδωρος Σ. Ζαμπάκλας
Πολιτικός Μηχανικός
Πανεπιστημίου Πατρών

- Τοπογραφικές εργασίες
- Μελέτες
- Επιβλέψεις
- Κατασκευές
- Νομιμοποιήσεις αυθαιρέτων

Ηυρσινέλλα 10 • Τ.Κ. 45332 Ιωάννινα
τηλ.: 6944 562969 • e-mail: tzampak@teemail.gr

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΝΕΟΙ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

– Η έκτη από τα επτά εγγόνια μας **Δήμητρα Μπαλαφούτη** του Γιάννη και της Λίτσας πήρε το πτυχίο της με ΑΡΙΣΤΑ από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, πρώην Α.Σ.Ο.Ε.Ε. στο Τμήμα Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων.

Θερμά συγχαρητήρια, καλή σταδιοδρομία. Εγκάρδιες ευχές για Υγεία, Ευτυχία και Πρόοδο από τον παππού και τη γιαγιά

ΔΗΜΗΤΡΙΟ και ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΚΕΡΛΕ

ΠΑΠΙΓΚΟ

– Η **Παρασκευή Ρωμανέλη** του παπα-Θανάση και της Γεωργίας ορκίστηκε Πτυχιούχος του τμήματος Ευρωπαϊκών σπουδών στην Πάτρα, τέλη Νοέμβρη του 2012. Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΝΕΓΑΔΕΣ

Συγχαρητήρια

– Η **Αθηνά Μπασσιούκα-Πολυχρονιάδου** κόρη του Κωνσταντίνου και της Όλγας από τους Νεγάδες τελείωσε με βαθμό άριστα το Μεταπτυχιακό στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Καλή σταδιοδρομία, και συγχαρητήρια από την γιαγιά **Αθηνά Πολυχρονιάδου**.

ΕΥΡΩ 100

Μήλιος Φώτιος
Λαμπρίδης Βασίλειος

ΕΥΡΩ 73

Κράλιος Αλέξανδρος

ΕΥΡΩ 70

Παπαευαγγέλου Ιωάννης
Σιούτης Αθανάσιος
Βαταβάλης Παύλος
Τσαπάρη Ευδοξία

ΕΥΡΩ 50

Καζαντζή Γλυκερία
Παπαμιχαήλ Θεοχάρης
Δούσμπης Χρήστος
Βούρδα Βαρβάρα
Μπούλτης Στέργιος
Λαδιάς Γεώργιος του Δημητρίου
Στέφα-Χατζηγιάνη Ευανθία
Παπαχρήστος Κων/νος
Χουλιαράς Γεώργιος
Παπαβασιλείου Γεώργιος
Λύμπερη Σούλα
Γιαννάκης Δημήτριος
Κάτσενος Τηλέμαχος
Αλεξιάδη Θάλεια
Καραγιάννης Κων/νος
Γουνόπουλος Χριστόδουλος
Τσινάβος Σπύρος
Παπανικολάου Άννα
Καπράντζος Ιωάννης
Σαφαρικά Μαρία

ΕΥΡΩ 40

Παπαβασιλείου Μιχαήλ
Πολυχρονιάδης Νικόλαος

ΕΥΡΩ 30

Καραγιάννης Ηλίας
Σπυρόπουλος Βασίλειος
Μασούρα Ανδρομάχη
Μουτσόπουλος Αδαμάντιος
Μουτσοπούλου Άννα
Αγγέλη Αγγελική
Βασδέκης Ευθύμιος
Γενναδίου Ξανθίππη
Καζαντζής Αριστοτέλης
Εξάρχου Σωτηρία
Παππά Βασιλική
Σωτηρόπουλος Γιώργος
Καραϊσκος Γεώργιος
Μητσόπουλος Θωμάς
Πέτσα Αικατερίνη
Καρπούζης Βασίλειος
Βαλαούρας Λεωνίδα
Παπανικολάου Κων/να
Παπανικολάου Σοφία
Τζόκα-Παπανικολάου Αναστασία
Τζόκας Νικόλαος
Παπαπαστόλου Σωτήριος
Μίκου Βασιλική
Χριστοδούλου Ελευθέριος
Καρυπίδου Ελένη

ΕΥΡΩ 50

Βλαχάκη-Μαργιόλη Δώρα
Μανδαλάς Κων/νος
Βαραδίνης Δημήτριος
Μυλωνά Περσεφόνη

ΕΥΡΩ 20

Κήτας Άγγελος
Παπάζογλου Εμμανουήλ
Βαταβάλη Ηλέκτρα

ΕΥΡΩ 15

Δαλκαβούκης Βασίλειος

Επιτυχίες σε ΑΕΙ και ΤΕΙ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

– Τα γειτονόπουλά μου **Βαγγέλης και Παναγιώτης** του Γιώργου **Κατσαθριά** στο Οικονομικό και στη Σχολή Αστυνομικών.
– Η **Ευρυδίκη Β. Παπαχρήστου** κόρη της Μαρίας Παπιγκιώτη στη φιλοσοφική Ιωαννίνων.

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

– Ο **Κων/νίνος Μπέλος** του Γιάννη και της Λιάνας Τζιόβα στο Πολυτεχνείο Θεσ/νίκης.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

– Η ανηψιά μας **Ροδάνθη**

Χρήστου Ζινδριλή στη Γεωπονική Σχολή Βόλου.

– Ο **Δημήτρης Ροσιλόβαλης** γιος της Ελένης Δημ. Τζόκα στη Φιλοσοφική Ιωαννίνων.

– Ο **Χριστόδουλος Μητρογιάννης** γιος της Θέας Μαρτσούλη στο Χημικό Ιωαννίνων.

ΔΙΛΟΦΟ

– Η **Ευτυχία Τριανταφυλλίδη** κόρη του Αριστοτέλη, εγγονή του γιατρού μας Γιώργου στο τμήμα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών Ξάνθης.

Ελένη Δούβλη

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978
★

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Επίτιμος Πρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
Β' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Έφορος Εκδηλώσεων
ΣΤΟΥΚΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Μέλος

Αριστίνοη μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ- ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
Μέλος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 30 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

– Ο **Πολυχρονιάδης Νικόλαος**, προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 20 ευρώ.